

B.I.R.

2537

Н10/922

ПЪТЕРЕА АРМАТЪ

III

АРТА МЛІТАРЪ

DE LA

ЖНТЕМЕЙЕРЕА ПРИНПАТЪЛЫІ ВАЛАХІЙ

НЪЛЪ АКЪМ

DE

Bălcescu

N. ВЪЛЧЕСКЪ.

Дечі ші ачест пеам Ромълеск нълъ аѣ фост драгосте
жл шіакокл лор, Дзмпезеѣ ѣнкъ аѣ фост кз дън-
шіі, кз нз іаѣ кълкат пре дъншіі алте лімві стрейне,
че аѣ фькѣт шѣлте вітешіі, ші аѣ трѣйт жл нзлъ
паче.

Радѣ Гречеанѣ (1707.)

Iашіі.

Ла Кантора Фоіеі Сьтещі.

—
1844.

1722

О Историје адевърат националъ не липсьще. Еа
заче љкъ съпт прафъл Хроничилор ши докумен-
телор контимъране. Нимені пльпъ акъм пъ с'а
жичеркат с'о дестроане. Тоцї къцї с'аъ жнде-
летничіт жп скріереа Историјеі пъ не-аъ дат де-
кът віографіа стьнъніторілор. Нимені пъ не-аъ
репродзе къ акъратецъ інстїтѹціле соціале, і-
деїле, сїмтіментеле, обїчеѹріле, комерѹцъл ши
кълтѹра інтелекѹзалъ а времїлор тревъте.

Кът де маре тревънцъ, ѹпсъ, ам авеа де
о асеменеа історіе! Соарта пърїнцилор пострі а
прегътіт не а поастръ; інстїтѹціле лор съпт
база інстїтѹцілор поастре. Жнтр'ѹпса маї къ
сеамъ ам ведеа къ жп ачеле веакърі че ле пъ-
тїм варваре, пърїнциї пострі адоптаръ піце
інстїтѹції жптемеїате не піце прїнципърі не ка-

ре пълчи́стїи де акѣм а Еѣропей лѣтїнате ле
гѣсеск де челе маї рационале. Житрѣса ам
ведеа кѣ дрептѣрїле сѣїнте а ле оменїреї аѣ
гѣсїт тотдеаѣна апѣрѣторї житрѣачеастѣ ца-
рѣ, кѣ пѣрїнциї пострї ле-аѣ кѣноскѣт, ле-
аѣ прецѣт, с' аѣ жѣртѣїт пентрѣ дѣпселе; шї
дакѣ пѣ нї ле-аѣ лѣсат житрѣ тоатѣ житрѣцї-
меа лор, вїна п'а фост а лор чї а грелелор
житпрежѣрѣрї жп каре с'аѣ афлат; кѣчї еї се
лѣптарѣ вїтежеде шї жпвїнсѣрѣ маї тѣлте ста-
вїлї декѣт ам авеа пої а жпїмпїна, дакѣ ам
авеа їнїтѣ сѣ зрѣтѣм пе пасѣрїле лор. Дар а
фаче жп тот дїп амѣрѣжитѣрїле че се афлѣ
рѣспѣндїте жп деосевїтеле звражѣрї шї докѣ-
менте, есте о лѣкране лѣпгѣ шї аневое. Еа
чере пе лѣпгѣ алте кѣалїтѣцїї о рѣвдаре, о е-
рѣдїцїе шї о аѣерїте де мїнте че рар се пот
житѣлнї житрѣжп ачелаш ом.

Мѣртѣрїсеск кѣ сѣнт департе де а лѣа до-
рїнда'шї пентрѣ стѣдїїле їсторїче ка о довадѣ
де талант, кѣ пѣ почїѣ прїп жрѣмаре а претїнде
а фї їсторїкѣл цѣреї меле. Прїп ачеастѣ мї-
кѣ скрїере їмперфектѣ жп тѣлте прївїрї ам
вроїт пѣмаї сѣ арѣт кїпѣл шї дрѣтѣл че ар
тревѣї а сѣ лѣа спре а се скрїе о їсторїе, жп-
кредїндат фїїнд кѣ кѣрѣнд саѣ тѣрѣїѣ се ва
рѣдїка шї житре Ромѣнїї жп ом каре сѣ аїѣѣ
кѣражѣл шї вреднїчїа сѣ еа асхїрѣшї ачеастѣ

жпалтъ сарчинъ. Отъзл ачела ар фаче чеа маї
таре слѣжъ патріеї поастре. Ам преферит а лѣ-
кра інстїтѣїле остъшешї жпайнтеа орї кърор
алтора, кѣчї ачесте інстїтѣїї сѣлт челе маї
мінзпате че аѣ авѣт пърїнциї пострі, кѣчї еле
аѣ фѣкѣт тѣрїтеа шї пѣтереа цѣреї жп време
де патрѣ веакѣрї, жпсфѣршїт кѣчї сѣлт конвінс
кѣ цара Ротѣнілор де ѣшї ва лѣа вр'одатѣ
рапѣл че і се кѣвіне жнтре попоареле Еѣро-
пеї, ачеаста о ва фї еа даноаре маї тѣлт
рѣѣенерациеї векїлор еї інстїтѣїї остъшешї.

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

ЛІСТА ДВРАЦІЎРІЛОР

чітате жптр' ачеастъ скріере.

1. ЖИВЧЕПЪТЪЛ ЖИВЪДЪТЪРІЛОР ВЪЗЪЛЪ ШІ КРЕДИЧІОСЪЛЪІ Іон Неагое Басараб ВВ. каре а живъдат не фїѣл сеѣ Теодосіе. Манъскріс in 4. де ла живчепътъл веакълѣ ал XV.
2. ІСТОРИА ДЪРІІ РОШЪНЕЩІ 1290—1700, де вел-Логофътъл Радѣ Гречанъ. Манъскріс in 4. 1707.
3. ЛЕАТОПІСЪДЪЛ ДЪРІІ РОШЪНЕЩІ 1290—1729 де Радъл Логофеделъл де Диван сін Міхаіл Іеротонахъл Лзпескъл. Манъскріс in фоліо 1729.
4. ЛЕАТОПІСЪДЪЛ ДЪРІІ РОШЪНЕЩІ 1290—1688, скріс де Тѣдосіе сін Стоіан от Тълшіі. Манъскріс in 8. 1747.
5. ІСТОРИА ДЪРІІ РОШЪНЕЩІ 1290—1688, скрісъ де Костантін Кълптанъл. Манъскріс in 4. 1761.
6. ЛЕАТОПІСЪДЪЛ ДЪРІІ МОЛДОВІІ 1352—1591. Манъскріс in folio.
7. ЛЕАТОПІСЪДЪЛ ДЪРІІ МОЛДОВІІ 1662—1716, скріс де Аксентіе Дрікарітъл, дѣпъ ізводъл лѣ Васіліе Дѣвъл, Тѣдор Damian и. а. Манъскріс in 4. 1716.
8. NATALIS comitis universæ Historiæ sui temporis libri triginte ab anno 1545 — 1581, Venetiis 1581.
9. CONSPECTUS Historiæ Valachicæ auxilio cum Divino ab anno reparatæ salutis 1595, чітатъ де Енрел, ф. 106—109.
10. L'OTTOMANO di Lazaro Soranzo in Milano 1599 in 8.
11. JACOBO GENDERO. Turca Νικητός; de imperio ottomano evertendo. Francofurti 1601.
12. TOMASI GEORGIO, (Protonotario Appostolico et secretare del Principe Sigismondo Battori) delle guerre et Rivolgimenti del reguo d'Ungharia e della Transilvania consuccesi d'altre parti in Venetia 1621 in 4.
13. HISTORICA relatio de stata Valachicæ 1679-1688, чітатъ де Енрел, т.1. ф.109-117.
14. HISTOIRE d'Emeric, comte de Tekeli. Cologne 1693.
15. DLUGOSS. Historia Polonica Francfort, 1711 in fol.
16. ISTUANFIUS PANONIUS. Historia regni Ungariæ 1724, in fol.
17. DEL CHIARO. Historia delle moderne rivoluzioni di Valachia. Venezia 1718, in 4.
18. SANTEMIS DEMETRIUS. Histoire de l'empire Ottoman. Paris 1743, 4 vol.
19. BONFINIUS ANTONIUS. Rerum Hungaricarum decades. Lipsiæ 1771, in fol.

20. DE BAUB, général. Memoires historiques et géographiques sur la Valachie. Francfort & Leipsic 1778 in 8.
21. SULZER (Franz Joseph.) Geschichte des Transalpinischen Daciens. Wien 1782 3 Bände in 8.
22. BETHLEN (Volfang de) Historia de rebus transilvanicis cibinii. 1783, 4 vol.
23. ENGEL (Johann Christian von) Geschichte der Moldau und Wallachei. Halle, 1804, 2 Bände in 4.
24. ENCYCLOPEDIE méthodique. Art militaire, 4 vol.
25. Ιστορία πολιτική και γεωγραφική τής Βλαχίας. Biens 1806. Агест 8-връх аноним се дѣ къ есте скрпс де Константин Кантакъзино.
26. Φωτεινου Διονυσίου. Ιστορία τής πάλαι Δάκίας. Biens 1819, 3 томъри.
27. STRATAGEMES militaires et ruses de guerre. Paris 1826. 2 vol.
28. BRETTON. La Russie 1813, Paris 4 vol. in 12.
29. HAMMER Histoire de l'empire ottoman, 1838. Paris 12 vol. in 8.
30. RÖSCQUAN COURT. Cours Élémentaire d'Art et d'Histoire militaires. 1838, 4 vol
31. ΚΟΓΑΛΗΝΕΑΝΟ Michel. Histoire de la Valachie. Berlin 1837.
32. ΧΡΙΣΘΑΒΕ.
 - a) Αλ λξι Πѣτρѣ Воѣ, Феѣиорѣ λξι Μιρѣα Воѣ. 1561, Σεπτ. 4.
 - b) Αλ λξι Ραδѣ Воѣ, Феѣиорѣ λξι Μιρѣα Воѣ. 1613, Ιαν. 13.
 - c) Αλ λξι Λεον Воѣ, Феѣиорѣ λξι Стефан Τομμα. 1630, Ιαν. 11.
 - d) Αλ λξι Стефан Кантакъзино. 1714, Μαϊ 4.
 - e) Αλ λξι Γριγορε Γικα II. 1733, Εβλιε 16.
 - f) Αλ λξι Γριγορε Γικα III. 1751, Απριλ. 19.
 - g) Αλ λξι Александръ Имцпант. 1775, Дек.
 - h) Αλ λξι Νικολαι Μавροдени. 1787, Μαρτ 4.
 - i) Μѣρτζѣρια λξι Теодор Μοναхѣλ де ла Сκίτζελ Φρѣсινениι. 1763 Νοεμβ.

ПАРТЕА I.

I.

Де ла жптемеереа прінчіпатълї пълъ ла аше-
зареа Домнілор Фанаріодї.

(1290—1716.)

Барбарїи ашезандъсе не рзїнеле жппъръдїей
Романе, жшї пзсеръ лецїле шї овїчеърїле
лор жп локъл інстїтвдїлор Романе. Нзміреа
де Роман перїсе; лзмеа піердъсе пълъ шї
адъчереа амінте а зпхї попор че остъшїсе
атътеа веакърї; чївілісацїа се етїнсъсе, шї а-
кзм пз се таї ведеа пічї зрпа ачелор арте
шї щїїнде жп каре стътзсеръ слава Гречїей шї
пзтереа Ромей. Арта шї інстїтвдїле остъшешї
каре, дїнтр'зи сат шїк фъкзсеръ не Рома ка-
піталъ зпїверсълї, перїсеръ шї еле кз челе-
лалте жп мїжлокъл жптзперїкълї нещїїнцїей,
че ка о тавъ де плзтъ алъса Еъропа. Кър-
дїле каре ар фї пзтът лзміна лзмеа ераъ жп
тълпеле попілор.

Тѣмъ жи вѣакъ XIV. Еѣропа мѣлтаръ ера
лѣсѣтъ де орѣ че органисаре, педестрѣмеа еѣ,
кѣлоскѣтъ сѣв пѣтрѣеа де комъне ¹⁾ се алкѣ-
тѣѣа де пѣше орѣшанѣ прощѣ, фѣръ органисаре,
фѣръ дѣсчѣплѣнъ, адѣнацѣ пѣтаѣ жи момѣнтѣл
рѣсвоѣлѣѣ, скѣмѣвѣндѣсе жи фѣе каре кампанѣе,
авѣа жѣндаторѣндѣсе ла о слѣжѣвѣ де треѣ пѣрѣ
ла шасе лѣнѣ, шѣ адѣсе пѣрѣсѣнд стѣагѣл жи
пѣтереа рѣсвоѣлѣѣ, атѣнчѣ кѣнд трѣвѣѣа а се
фаче вр'о мѣшкарѣе, саѣ а се жѣтпрѣсѣзра вр'о
четате, не фѣѣнд таѣ кѣ самѣ де пѣчѣ о треа-
вѣ жи баталѣѣ. Пѣтереа армателор ста атѣн-
чеа пѣтаѣ жи кѣлѣрѣме. Ачеаста ера ачеа ве-
стѣтъ ѣнстѣтѣдѣе а кавалерѣѣмеѣ; ²⁾ ѣнстѣтѣ-
дѣе фрѣтѣоасѣ, жѣсѣ контрарѣе такѣтѣеѣ; кѣчѣ
ачеастѣ ѣнстѣтѣдѣе ера а воѣнѣчѣеѣ ѣндивѣдѣале,
еар пѣ а дѣѣнѣѣѣ; кѣчѣ такѣтѣка чере таѣ ѣнтѣѣѣ
жѣтпрѣвѣѣндѣареа глоателор саѣ пѣтереа морѣа-
лѣ, еар пѣ лѣкрѣареа ѣндивѣдѣалѣ саѣ лѣтереа
фѣзѣкѣ.

Астфѣл ера п'ачел тѣмп старѣеа остѣшаскѣ
жи Еѣропа, пѣменеа пѣ се гѣндеа кѣм с'ар пѣ-

¹⁾ Комънѣеле се жѣтокмѣрѣ ѣнтѣѣ жи Франца де
реѣеле Лѣдовѣк IV чел грѣс. De ѣnde ле адѣнтѣ
шѣ Хенрѣк II жи Англѣтера, шѣ Фрѣдерѣк варѣв ро-
шѣе жи цѣра Немѣдеаскѣ. Rocquancourt: Cours ѣлѣмен-
taire d'art et d'histoire militaires t. I p. 252.

²⁾ Idem. t. I. p. 293. Encyclopѣdie methodique. Art militaire
j. 4. II. partie. r. 635.

теа добънди о маї възпъ органисаре, кьнд Ромънїи детеръ о деслегаре ачелеї вестите про-
влетї милїтаре, каре стъ жп а добънди ре-
сзлтатзрїле челе маї възне кз келтзеала чеа
маї пзціпъ; деслегаре ла кареа d'авїа дзпъ
чїпчї веакзрї а пзтзт ажзпце Езропа.

Ромънїи де ла жптемеїереа прїнчїпатзлї лор,
аз сїмцїт тревзїнда че аре жп стат де о арматъ
перманентъ, арматъ каре се фїе гата ла
орї че мїнзт а режтпїнце пе връжташ дїп орї
че парте с'ар ївї. Еї прїчензръ тлкъ шї ачеа-
ста кз о асеменеа арматъ пз се поате прївї
де кзт ка о аван-гардъ а породзлї, шї кз тот
ваззл сїстемїи милїтаре тревзе а ста жптрїо
взпъ жптокпїре де о пзтероасъ ресервъ на-
ціоналъ; пентрз ачееа аз органисат еї де ла
жпчензт «Армата, Мїліція, шї рѣдїкареа глоа-
телор;» жпкзт ла дзпшїи тот Ромънзл се пз-
щеа кз даторїа d'a фї солдат, шї d'a апзра
статзл ла време де певое, шї кьнд връжта-
шзл кзлка пзтжптзл ромънеспк, тоатъ цара
тревзїа се фїе жп арме.

Фїйче а ле лзї Радз Негрз шї Мїрчеа чел
вѣтрпн, леціоанеле Ромънещї патрз веакзрї
фзрз кампїонзл Креціпътзїї шї взлевардзл
Езропей. Веzї о зї фаталъ кьнд се десфїїп-
царъ... жп ачеа зї... цара ера жп тзпїле
Фанарїоцїлор.

Изтереа арматъ а Ромънілор ста:

I. Жи осташиї саѣ слѣжиторіи статорніциї кѣ леафъ. (Армата.)

II. Жи катане саѣ слѣжиторіи де скѣтеалъ (Міліція.)

III. Жи рѣдікареа глоателор.

I.

А Р М А Т А.

Армата Ромънеаскъ а фост чеа дин тѣѣ арматъ перманентъ жи Еѣропа. Есте де крезѣт кѣ еа жиї авеа жиченѣтѣл де ла Радѣ Негрѣ, каре а пѣс базѣл тѣтѣрор інстѣтѣцілор поастре. Історіа не аратъ кѣ Мірчеа I регѣлъ корпѣл Доробанѣлор каре ера алѣтѣит де маїнаїте. ¹⁾

Лѣї Мірчеа дар сѣ дѣ маї кѣ сеанѣ чѣнстеа де жнтемејеторѣл арматеї Ромънеції. Ел жиѣлѣцѣ жи регѣлъ едіфічіѣл жиченѣт де чеї маї де паїнте де ел. Ел фѣ чел дѣнтѣѣ каре се жиѣфѣцішѣ жи Еѣропа кѣ о арматъ перманентъ

¹⁾ Есте кѣпоскъѣт кѣ жнтре статеїїле акѣм жиѣлорі тоаре жи Еѣропа, челе дѣнтѣї оцѣїїї перманенте аѣ фост *les compagnies d'ordonnance* жи *les tireurs Archers* алѣтѣїте де Карол VII. реѣеле Франції 1445 жи 1448. Армата Ромънеаскъ ера дар кѣ тѣл маї векие.

ші регзлатъ кареа съвт зрмъторіи Domni се десъвърші ші съ маї тѣрі.

Армата Ротънеаскъ де ла жпчепзт с'а жм-пърціт жп чете де 1000 оамені съвт зп къ-пітан. Фіе каре чеатъ се съвт-жмпърціа жп зече чептзріи съвт зп сзташ жп зрмъ ізз-ваша. Фіе каре чептзріе апої съ маї жмпърціа жп зече декзріи, фіе кареа съвт зп чета ш. Капзл а 500 се пзмїа вѣтав, жп врешіле позе чеахш ¹⁾ Еа се алкътзеа:

1. Де четеле де Дорованці саѣ пеа-мзл Доровънцескъ, дзпъ кзм жл пзмескъ Хронікарїи пострі. Еї ера жп пзмър де 5000 Крзчі ²⁾ саѣ 10000 оамені, ші алкътзїа пе-дестрімеа чеа греа а цзріи. Фїї зрма пзріп-цілор жп слзжбъ. Ла жпчепзт ерѣ армаци

¹⁾ Гречеанъ. ф. 240. Леатоніседзл лѣї Тѣдосіе сїн Сто-іан ф. 210. — А лѣї Радъ Лзнескъ, ф. 134. Хрісовзл лѣї Радъ Водъ кзтръ Іззваша Мірчотъ 1613 Іан. 13. Hi-istorica relatio de stata Valachiae. 1679. 1688. Фотїно т. 2. р. 205 6.

²⁾ Осташії фїїнд жндатораці съ плътеаскъ оаре че ла капетеле лор, съ жмпърціа жп крзчі, ші с'аѣ хо-търїт ка фіе каре крзче съ плътеаскъ це ап вл лез-шор (Leonium, монедъ Ънгзреаскъ де ла каре аѣ рз-мас пзмїреа лез ла піастрѣ Тзрческъ де 40. паралел). Дакъ чеата ера маї богать, се ашеза кѣте зпзл саѣ дої осташі не крзче; еар фїїнд маї съракъ се пз-неа треї, патрѣ ші маї мзлці. Hi-istorica relatio de sta-та Valachiae. Ачеастъ жмпърціре жп крзчі аѣ фост пз-пзмаї ла осташі чї шї ла компанїїле перзціторещї.

кѣ аркѣрї шї сѣлице. Ла афлареа прафѣлї лі съ дете пѣцї шї тѣрї. Капѣл лор съ пѣміа кѣпїтанѣл челтаре саѣ кѣпїтанѣл Доробанѣлор. Фїе каре чеатѣ де оміе оаменї съ команда де зп кѣпїтан маї мік саѣ сѣв-кѣпїтан.

2. Кѣлѣрашії. Ла жпчепѣт ера тѣлї, еар жп зрѣтѣ с'аѣ жтпѣдїнат дїн прїчїнѣ кѣ сѣрѣчїсерѣ шї пѣ се пѣтеа цїне, авѣнд тѣлте келтѣелї. Ла 1620 ера 8000 ¹⁾; еарѣ пе ла 1679 пѣмаї 6000 оаменї. Капѣл лор ера Спѣтарѣл; крѣчеа лор пѣ съ цїе де кѣцї ера. ²⁾

3. Рошії де царѣ. Еарѣшї кѣлѣрїме сѣв команда тарелѣї Пахарнїк. Ачест корп атѣт де вестїт, а цїнѣт пѣлѣла ал XVIII век.

4. Лефеѣїї жп пѣтѣр де 1000 оаменї, алкѣтѣїа зп реѣїмент саѣ чеатѣ де педестрїме сѣв кѣпїтанѣл де лефеѣїї.

5. Лефеѣїї Спѣтарѣлї жп пѣтѣр де 500 сѣв команда чеазшѣлї Спѣтѣреск.

6. Вѣпѣторїї, жп пѣтѣр де 1000, дїн каре жѣмѣтате педестрїме, шї жѣмѣтате кѣлѣрїме сѣв кѣпїтанѣл де Вѣпѣторї. ³⁾

¹⁾ Georgio Tomasi. p. 74.

²⁾ Historica relatio de stata Valachiae 1679—1688.

³⁾ Idem Fotino. t. 3. p. 354—7—14. Кантакѣзїно ф. 54—5.

Пъпъ ла ал XVI веак тревзе съ фи фост
пъмаї 500 Въпъторї, фїнд къ жи хроничї
гъсім п'атъпчї пѣміреа де вѣтаф де Въпъ-
торї, еар пѣ де къпїтан. Ачеста авеа ма-
ре импортепцъ фїнд жисърчинат ши къ поли-
ція капиталіей. Ел се адеца дїнтре оаменї
жисемпацї. Неагос Басараб ера вѣтаф де въ-
пъторї кънд с'аѣ алес Домн ла 1513. ¹⁾ Ра-
дъл Водъ Міхнеа ла 1620 дете ачестї къ-
пїтан тїтлѣ тѣрческ де Агъ. ²⁾

7. Съръчеї 500 ши скѣтелнїчеї 500.
Ачестї ераѣ къльрімеа Бѣкрещїлор съв къ-
пїтанѣл Спїтърїей. Чеї д'ълтї тревзе съ
фі терїтат пѣтеле че пѣртаѣ, къчї крѣчеа лор
ера де 4 оаменї зне орї, еар алте орї с'аѣ
ѣркат ши пѣпъ ла 8 оаменї.

8. Ліпканї 1000 съв Мареле Постелнїк.

9. Казачї. ³⁾ 2000 педестрїме ши къ-

¹⁾ Історїа дѣреї Ромънедї де Костантїн къп. ф. 46.
Радъ Лънескѣ ф. 21.

²⁾ Fotino. т. 3. ф. 488.

³⁾ Пѣ тревзе а сокотї, възънд пѣмірїле стрѣне де
Лефецїї, Ліпканї, Казачї, къ ачестї ераѣ
стрѣнї. Хронїкарїї не сїзпѣ къ еї ераѣ оаменї
де царъ. Ачестї с'аѣ жлтокнїт маї тѣрзіѣ імі-
тѣндъсе дѣпъ стрѣнї, ши лі с'аѣ пѣстрат къ ор-
ганїзареа ши пѣміреа. Ачест овїчеїѣ а фост ши есте
де овѣде жи тоатъ Европа.

лърѣме съѡ зп полковник. ¹⁾ Артѣле лор ераѡ
пѡшка шѣ палощл. ²⁾

10. Пѡшкашѣ 500, съѡ Мареле Ар-
таш.

11. Апрозіѣ 500 съѡ зп вѡтаф. Съѡт
ачеста ера зп чеаѡш саѡ локотепент, песте
дѡпшѣ Мареле Постелник.

12. Копѣ дѣн касѡ 500. Еѣ алкѡтѡѣаѡ
гарда дѣн лѡзптрѡ а палатѡлѣѣ Домпеск. Ка-
пѡл лор ера вѡтавл де копѣ. ³⁾

13. Кѡртенѣѣ, гарда кѡлѡреаѡѡ, пѡ щѣм
де кѡт ера.

14. Ферентарѣѣ, зп корпѡ де педестрѣ-
ме зшоарѡ. ⁴⁾

15. Фѡсташѣѣ де каре ераѡ пѡмаѣ 100.
съѡт Іззѡаша де фѡсташѣ. Еѣ пѡртаѡ
лапче. ⁵⁾

16. Хаѣдѡчѣѣ, кѡлѡрѣме шѣ педестрѣме,
артаѡѣ кѡ съѡѣ шѣ лѡпчѣ. ⁶⁾

17. «Кѡлѡрѣмеа Сѡрдарѡлѣѣ де мазѣлѣ»
кареа се алкѡтѡѣа де тоѡѣ ѡерѣѣ ешѣѣ дѣн

¹⁾ Fotino t. 3. ф. 356.

²⁾ Tomasi p. 67.

³⁾ Historica relatio de stata Valachiae 1679-1688 Fotino, t. 3
ф. 357—14. Кантакѡзѣно ф. 54—5

⁴⁾ Kogalniceanu. p. 132. 242.

⁵⁾ Historica relatio de stata Valachiae.

⁶⁾ Радѡ Лѡпескѡ. ф. 177. Гречеанѡ. ф. 195.

слѣжѣ че се пѣмеа Мазилі. Ачест корп ера
фоарте жисътнат. ¹⁾

18. Тѣпаріи 500 кѣ артилеріа, маі ѣптѣѣ
сѣѣ кѣпитаніи Доровѣчещі; еарѣ де ла 1655
сѣѣ тареле Арташ. ²⁾

Нѣшѣрѣл тѣтѣлор ачестор ошїріи тречеа
песте 30,000, ші жл време де рѣсвоіѣ
тот деазна се маі шѣреа. Ачесте ошїріи жл-
сѣѣ, ера пѣмаі жл Ротѣніа тареле; кѣчї жл
Ротѣніа мїкѣ ера о деосевїтѣ ошїре а Ба-
пѣлї. ³⁾

Банѣл кѣрмѣнд сїнгѣр Банатѣл Країовїи, ші
фїнд Домнѣлї пѣмаі васал, а тревїт се аї-
вѣ о ошїре а са. Кѣрѣл історїей ѣкѣ о аде-
верезѣ, пентрѣ кѣ не аратѣ :

а. Ла 1508 не пїще воерї сѣѣ банѣл Пѣр-
вѣл, ші пентрѣ ачееа пѣмїціи Пѣрвѣлещї кѣ
ошїріле Країовїи, кѣгонїрѣ не Міхнеа I ші
пѣсерѣ Домн не Влѣдѣцѣ.

б. Ла 1522. Барѣл Банѣл Країовїи кѣ
ошїріле сале гонеще не Влад VIII.

в. Ла 1563. Боерїи кѣ ошїріле де пе-
сте Олт се скоалѣ асѣпра лїи Петрѣ II.

д. Історїа зїче ла жлчепѣтѣл бїографїей лїи

¹⁾ Historica relatio de stata Valachiae.

²⁾ Idem. Fotino. t. 3. ф. 356.

³⁾ К. Кантакѣзїно ф. 56.

Міхаїл Вітеазл, къ елка Бан а Краіовї авеа о ошїре деосевїтъ.

e. Ла 1599. Міхаїл Вітеазл інтрїнд жи Трансїлванїа, скрїсе лї Радз Бззескз шї бапзлї Ъдреа съ теаргъ шї еї жи Трансїлванїа кз ошїрїле Краіовї.

f. Ла 1601 Боерї Бззедї кз ошїрїле Краіовеї гонеск пе Сїмеон Мовїлъ.)

g. Ла 1630. Ага Матеї Басараб кз Рошїї де песте Олт се рескоалъ жппротїва лї Леон Водъ²⁾. Лзънд жи прївїре атът дзхл ръсвоїнк а Олтенїлор, кът шї їсторїа кареа пе аратъ къ Влад VIII ла 1522 п'аъ пзтът а се жппротївї кз ошїрїле че авеа, Банзлї Барвз, пзтем жпкеїа кз ошїреа Банатзлї ера дестзл де жпсетнатъ.

Армата Рошънеаскз дзпъ кзт о арътарът а стат жи пзтереа еї пзпъ ла 1580. Де атзпчї пзпъ ла 1592. Домїїле тїкълосе а ле лї Мірчеа II, Петрз III, Стефан II шї Александрз III, о десорганїсаръ шї о жппзціпаръ. Астфел Міхаїл Вітеазл кзнд с'а зркат пе троп афлз пзтаї вр'о 10,000 остапї. Ачест таре кзпїтан жпплїнї кадзеле арматеї, о реформъ, о дїсчїплїнъ шї адъогъ пе лзпгъ четеле де таї сзс, алте доъ жи кълзрїте:

¹⁾ Kogalniceanu. p. 116, 121, 130, 136, 196, 222.

²⁾ Леатонїседзл лї Теодосїе Стоїан ф. 89.

Деліи ши Бесліи. Ачесті дін зрмъ ера де 200 кълъреці фрзнташі. Міхаїѣ дете атзпчї команда ачестор арме лзі Стефан Петнахачі ѡнгърэл, ом кз кзраж ши вреднік, зіче Bethlen се комънде піще оаменї че се жпсет-пасеръ прїп тълте вітежіи. 1)

Міхаїѣ Водъ възпнд деснопорареа дърей ши тревзїндзї солдаці, а жпчензт а лза кз леафъ ѡнгърї, Трансілванї, Полонї, Казачї, Сърві ши Арпъзці. Пілда лзі о зрмаръ ши алці Домні жп зрмъ; астфел Матеїѣ Басарав органисъ зи корпѣ де 2000 Сърві, Българї, Арпъзці, пзміт Сеїменї²⁾ асътъпат кз Іанїчерї Sey-moungs сзбт зи полковнік. Ачест элемент стрейн жптродзс жп армата Ротънеаскъ адзсъ тарї непорочїрі.

Азторї контїмпзранї лзі Міхаїѣ ворбеск астфел де армата лзі: «Слзжеск де солдаці ачестзї Воевод афаръ де Ротъні, а кърор вітежіе окзноск віне Търчїї дїп времеа вітеазвлї лор къпітан Дракола, тълді ѡнгърї, Трансілванї, кьдїва Арпъзці, Гречї, Българї ши Сърві. Аре пздїні пзшкашї, де каре се афлз жп лїпсъ ши Трансілваненїї, кьчї ачесте по-роаде, ши маї кз сеамъ ѡнгърїї се бат маї

1) Bethlen t. 4. p. 355.

2) Гречеанѣ. p. 121.

воіос кѣ съвѣле, ші кѣлърї кѣ сѣлціле, ші лѣ
таре жндръспеалъ арѣт фада ла врѣжташі.»¹⁾

Армата прїимїа де ла Стѣпѣнїре леафъ, хра-
пъ ші вешмїнте. Сѣвт Мірчеа чел вѣтрѣп тот
солдатъл прїимїа пе зі кѣте дої ванї роші,
карї факъ 13 парале. Матеѣ Басарав шѣри
леафа ші о фѣкъ де оптѣ ванї роші; жн сфѣр-
шїт сѣвт вртѣторїї Domnї ea терсе крескѣнд
пѣлѣ жн времеа Domnїлор Фанарїодї. Атѣт
солдацїї кѣт ші офїцерїї саѣ воерїї авеаѣ де
ла Стѣпѣнїре пе фїе каре зі мертїк де карне,
де пѣне де грѣѣ саѣ де меїѣ, ші де лѣтѣ-
пѣрї.²⁾

Капетеле жн сѣрчїнате кѣ адмїнїстрацїа ші
апровїзїонареа ошїрїлор ераѣ ачестїа :

Мареле Клѣчер каре ера квартїр маїстрѣ
чел таре ал арматеї. Ел лѣа ванї де ла Ві-
стерїе ші кѣтпѣра провїзїа де пѣне, вїн, орз
ші фѣн, тревзїнчїоасѣ арматеї. Авеа сѣв дѣл-
сѣл дої Клѣчерї маї мїчї: Клѣчерѣ де арїе
каре жн грїжїа де magazїле де фѣн ші де орзѣ,
ші Клѣчерѣ де пївнїцѣ, каре се жн грї-
жїа пентрѣ пївнїдїле кѣ вїн а ле арматеї. А-
фарѣ д'ачестїа маї авеа сѣв дѣлсѣл ші Жїг-
нїчерї, саѣ magazїерї дїн Боеренашї.

¹⁾ L'ottomano di Lazaro Soranzo in Milano 1599. p. 147. Jaco-
bo genero: Turca Nisentos. Francforti 1601. p. 149.

²⁾ Фотїно т. 3. p. 355.—К. Каптакѣзїно. ф. 54.

Мареле Слѣдер ера жпсърчинат кѣ а-
провізіонареа арматеї де карне шї лѣтѣпърї.

Мареле Пітар прїїмїа провізіїле де ла
ачестї де маї сѣс шї ле жтпърцїа пе ла че-
те.

Мареле Шѣтрар ера жпгрїжітор ал
кортѣрілор арматеї. Авеа сѣв дѣпсѣл шї мїчі
Шѣтрѣреї. 1)

Капѣл чел таре ал арматеї ера: Мареле
Спатар. Ел авеа сѣв команда лѣї імедіатѣ
пе тоцї Кѣлѣрашїї кѣт шї пе Лефецїї, Сѣрѣчей
шї Сѣкѣтелнїчей. Де ла ачестїа ел прїїмїа де фїе
каре крѣче пе ан кѣте жп лезшор (leonus)
шї жп кар де фѣп, каре жп жртѣ пѣ с'а маї
плѣтїт жп патѣрѣ, чї лї се да жп леѣ пентрѣ
дѣпсѣл. Кѣнд жп офїдер жпайнта жп град, е-
ра датор сѣ-ї факѣ жп дар. Спѣтарѣл авеа
жп трївзнал остѣшеск, жнде се жѣдека прїчїні-
ле остѣшѣщї. 2)

Ъпкѣ дїп времїле челе маї векї, обїчеѣл
ера ка Домѣл одатѣ жптр'їп ан сѣ факѣ
ревїѣ, ревїстѣ (кѣвтаре) арматеї шї мїліцїеї.
Атѣнче се фѣчеаѣ шї жпѣлцѣрї жп рангѣрї. 3)

1) К. Кантарѣзїно р. 41—4. Фотїно т. 3, ф. 495, 502, 503,
508. *Historica relatio Valachiae.*

2) *Idem* Фотїно т. 3. р. 473.

3) *Neagoc* ВВ. гїче р. 204: “Ла кѣвтареа дїп тоцї анїї,
че есте обїчеѣ а се фаче ошїлор шї слѣжїто-

Дніформта одірілор ера асешънатъ парте къ а Днгзрілор парте къ а Половілор, афаръ де зпеле чете прекъм Доровандій, ші алціі каріі пзртаѣ векіа зніформтъ націоналъ. Хаїпъ въ-пътъ ші жп кап ківере. ¹⁾ Ла Падці дързіа Домнъл фіе кързі ошаш оківъръ саѣ варетъ, ші о възкатъ де постав пентрѣ зніформтъ. ²⁾ Рошіі де деаръ ераѣ живештжптаціі жп рошѣ.

Сеїменіі пзртаѣ чеапкъп рошѣ къ тъпчїле деспїкате, жп кап варете къ фъндъл рошѣ скос афаръ ла о парте. Еї пентрѣ зніформа лор се пзмеаѣ ші Рошіі стръїні, спре а се деосевї де рошіі де царъ. ³⁾

Фѣсташїі авеаѣ зніформтъ верде ка пзчїоаса. Копїї дїп касъ ші Лїпканїі пзртаѣ зніформтъ лешеаскъ. ⁴⁾

Ачесте чете пзртаѣ хаїпъ верде, песте хаїпъ жпчїпшї къ врѣѣ рошѣ, жп кап варетъ къ фъндъл рошѣ ⁵⁾

Исторїа не аратъ къ Костантїн I. ла 1654

рі л о р, воерїмеа шї кълїтенїїле ащеаптъ чїпсте шї дарзрі.,,

¹⁾ Исторїа църей К. Капіт. 198.

²⁾ Fotino t. 3. p. 355.

³⁾ Idem. p. 436.—Sulzer t. 3. p. 252.

⁴⁾ Idem.

⁵⁾ Fotino t. 3. p. 438.—Breton t. 3. p. 71. Жп ачест том есте о стампъ а зпзі ошаш Ромъи десїнат ла Петерсвзрг.

живештѣтъ пе капитанї Дорованцілор шї
Кълърашілор кз Френгїї, кз кофтірії шї
кз атлас ¹⁾

Осташї авеаѣ тълте привіледе саѣ овичее
дѣпъ кзм се зичеа п'атѣнчі. Ынл дїн челе маї
жнсемпате ера кз капетїле ошїрілор ераѣ дїн
дрепт тѣдзларї аї сфатзлзї Домпеск шї аї
Общецілор адзпърї. Дзп'ачеаста вінеа скзті-
реа де дѣждїї. Еї нз се скзтеаѣ ѣпкъ де тоа-
те дѣждїїле. Привілеціѣл скзтіреї комплекте
ла Ромънї жл авеаѣ пѣмаї ровїї. Де ла воер
пѣпъ ла мошпеан, де ла монастіре, преот,
пѣпъ ла ошеан, тоці лзаѣ парте ла контрївѣ-
дїїле статзлзї. ²⁾ Історїа пе аратъ, кз осташї

¹⁾ Леатонїседзл лзї Теодосїе Стоїан ф. 228. шї а Ра-
дзлзї Лзпескз ф. 132.

²⁾ Кз тоате кз де ла жнчепѣт воерїї нз прїмеаѣ лефе
пентрѣ слзжвеле лор, де кѣт оаре каре дараї де
ла свѣ-алтернїї лор, кз тоате кз еї ераѣ жндаторадї
се факъ о парте жнсемпате жн арматъ, шї се теаргъ
ла рѣсвоїѣ кз келѣеала лор; дар тот пльтеаѣ дѣждїїле
челе маї жнсемпате: Астфел еї аѣ пльтїт жн тот анзл
харачѣл, плокопѣл ваїрашзлзї, вѣкъ рї-
тзл, ванїї калзлзї, шї оерїтзл ла треї анї. А-
семїне шї монастіріле. Вістіерїа фѣчеа кївзїре дѣпъ
стареа фїе кързїа кѣт се кзвіне се пльтеаскѣ. Костап-
тїн Маврокордат ла 1741 прїп актѣл реформеї десфїн-
дзнд тълте дрептзрї а ле воерїлор жї скзті де тот де
дѣждїї прекзт шї пе тѣвѣстірї. Міхаїѣ Раковїцъ жн
анзл жрѣтѣтор, шї Грїгорїе Гїка ла 1748, стрїкаръ тъл-
те дїн реформе, шї се хотѣрї ка воерїї шї монастіріле
се пльтеаскѣ: плокопѣл, а жѣторїнда, тзка-

рѣдѣкаѣ маї шѣлт еї харачѣѣ жтпърѣтеск;
къ Мѣхнеа II ла 1585 шѣрї такса че плѣ-
тѣаѣ рошї де деарѣ; къ Костапѣн I ла 1654,
врѣнд ашї траѣе фаворѣл осташилор жї плѣтї
ла зп харачѣѣ деплїн; асеменеа къ ел ертѣ
Доровандїлор шї Кѣлѣрашилор дїжтѣрїтѣл
шї оерїтѣл фамїлілор лор. ¹⁾

Осташї, кѣ тоате къ леафа лор ера жп-
семнатѣ, дар тот п'ар фї пѣтѣт жптѣмпїна
келѣелїле лор, дакѣ жп време де рѣсвоїѣ, пѣ
ле-ар фї фост ертатѣ прада, дѣпѣ кѣт ера
ертатѣ жп тоате армателе дїн Езропа, шї
дакѣ жп време де паче пѣ се жптревѣзїнѣа ка
ла Романї, жп лѣкрѣрї овѣщї шї партїкѣла-
ре, прекѣт фачереа де дрѣмѣрї, фѣлтѣпї шї
алт. ²⁾ пентрѣ каре сокотїм къ ераѣ плѣтїцї
деосевїт.

рерѣ, вѣкѣрїтѣл шї оерїтѣл жп тоцї ашї. Др-
тѣторїї Домпї сѣпѣсерѣ не воерї сѣ плѣтеаскѣ шї
де жтѣрїтѣл, де каре жї скѣтї жп парте Грїгоре
Гїка, прїп хрїсовѣл де ла 1751. Апрїл 19. Костапѣн
Раковїдѣ жї скѣтї де тѣкарерѣ, шї Александрѣ
Исїлант ла 1775 хотѣрї ка оерїтѣл сѣ лї се їа пѣ-
маї ла треї ашї дѣпѣ векѣл овїченѣ. Астѣла а врѣмѣт
пѣпѣ жп времїле маї де кѣрѣнд. К. Кантакѣзїно ф.
86. 96. 97.— Вагр ф. 108, 114, 117.— Хрїсовѣл лѣї Грї-
горе Гїка 1733. Ізїне 16.— Хрїсовѣл лѣї Стефан Кан-
такѣзїно 1714 Маї 4.— Хрїсовѣл лѣї Александрѣ Исї-
лант 1775. Декетврїе.

¹⁾ Гречеанѣ ф. 140.

²⁾ Лагетонїсѣдѣл лѣї Радѣ Лѣпескѣ ф. 132—364.

Њн време де паче армата ера ашезатъ парте ѡн капиталъ, парте prin жѣдеде. Дорованциѣ фѣчеаѣ гарнизонъл капиталіеѣ. Еѣ да саниеле каре пѣзѣаѣ ла поарта din фадъ а кѣрциѣ.

Фѣсташѣ пѣзѣаѣ ла поарта din doc а кѣрциѣ. 1)

Кѣлѣрашиѣ ераѣ ашезацѣ ла Пloedѣ, Мѣнешѣ, Гергина, ши Рѣшиѣ-de-Bede 2)

Сѣрѣчей ши Сѣкѣтелничей шедеаѣ ѡн Бѣкѣрещѣ fiind кѣлѣрimeа Бѣкѣрещѣлѣ.

Апрозиѣ слѣжѣаѣ ка таксидарѣ ши ѡмплииторѣ de даторѣ. Еѣ примѣаѣ пептрѣ остенеала лор зн дар ѡн ванѣ че се пѣмѣа плата чистелор. 3)

Копѣиѣ din касъ алѣѣтѣѣаѣ дѣпъ кѣт ам зic гарда din лѣзитрѣ а палатѣлѣ Domnesк. Ла черемоніеле челе тарѣ, ватафѣл де копѣиѣ пѣрта арѣл ши пѣрпѣра Domnilор. Дѣл din копѣиѣ пѣрта стеагѣл Domnesк, каре ера де мѣтасе рошиѣ, авѣнд зѣгрѣвит д'опарте пе сѣѣнтѣл Георгіѣ, протекторѣл арматеѣ, ши де чееалалтѣ акѣила кѣ крѣчеа ѡн чюк. Дѣп'ачестіа

1) Historica relatio de stata Valachiae.

2) Леатонісецѣл лѣѣ Радѣ Лѣнескѣ ф. 101 ши а лѣѣ Теодосіѣ cin Stoian ф. 172. Історіа цѣрѣѣ Rom. de Кост. кѣп. ф. 179.

3) Cogalniceanu ф. 72. 241.

венѣаѣ тоѣ копѣѣ дѣн касѣ, жѣвѣскѣѣ лешедѣ
пѣртѣнд сѣлѣде лѣнѣѣ шѣ стегѣде кѣ пра-
поре де тѣтасѣ вѣколоре: алѣастрѣ шѣ гал-
бѣн. ¹⁾

Пѣшкашѣѣ пѣзѣаѣ ла темѣде.

Дѣпканѣѣ се жѣнтреѣвѣнѣдаѣ жѣ трѣметерѣ кѣ
депешѣрѣ. ²⁾

Вѣпѣторѣѣ се жѣнтреѣвѣнѣдаѣ ла вѣпат, шѣ дѣн
челе че вѣпаѣ се жѣндестѣла маѣ ѣнтѣѣ кѣртеа
Domneascѣ; еарѣ рѣтѣшѣда се vindea жѣ
тѣргѣл Domnesк жѣ фолосѣл лор шѣ а кѣпѣ-
танѣлѣѣ лор. Д'ачѣ а венѣт к'ачест кѣѣтан се
фѣе шѣ жѣнгрѣжѣтор тѣргѣлѣѣ. ³⁾

Арѣтата Ротѣнеаскѣ ера сѣпѣсѣ знеѣ дѣ-
сѣпѣлѣѣ страшѣче. Neagос ВВ. не аратѣ кѣ
осташѣѣ каре пѣкаѣ жѣ винѣ, се педенѣсѣаѣ,
шѣ кѣ зпа дѣн педенѣсѣ ера degradacia; еарѣ
чеѣ че се тѣрѣеаѣ дѣн слѣжѣѣ, лѣ се фѣчеа
чѣнсте трѣмѣдѣндѣсѣ акасѣ кѣ ескортѣ. ⁴⁾ Ро-
тѣшѣѣ жѣсѣ ка тоате пѣдѣле meridionale преа
кѣ алеѣое се сѣпѣнѣ жѣгѣлѣѣ дѣсѣпѣлѣеѣ. Пѣль-
череа пѣрѣдѣчѣѣнѣлор маѣ кѣ сеаѣтѣ аѣеа таре
стѣпѣнѣре асѣпѣрѣле, пѣ атѣта жѣсѣ ка ла
челелалте ошѣрѣ стрѣне; кѣчѣ vedem не Мѣ-

¹⁾ Fotino t. 3. ф. 318.

²⁾ Fotino t. 3. ф. 354.

³⁾ Fotino t. 3. ф. 488.

⁴⁾ Neagос ВВ. ф. 68.

хайъ Вітеазъд кѣнд а интрат жи Молдова ла 1600 а поропѣт се жинѣсче пе тоѣ Трансильваненї че се вор принде депрѣдѣнд, жи време че пе Ромѣнї жи осѣндеа пѣтаї ла вѣтае. 1) Кѣ вр'о кѣдїва авї маї пайнте ла 1595 Алберт Кїралї ѣенералъд ромѣн дете о пїлдѣ де стрѣшнїчїе мїлітаръ осѣндїнд ла тоарте вр'о кѣдїва осташи, кѣчи аѣ кѣлкат капїтѣлаѣа че фѣкѣсе ел кѣ чеазши Мохамед ши Мѣстафа пентрѣ жинїнареа Брѣлії 2)

Жи времеа лѣї Міхаїъ Вітеазъд дѣхъд остѣшеск ажѣсче жи кѣлмеа са. Model de крелїнѣѣ ши драгосте кѣтрѣ капѣл лор, ши де пїетате кѣтрѣ релїѣїе; жи ачеле времї с'а вѣзѣт осташи Ромѣнї ла пофтїреа Домнѣлѣї лор де а жѣртфї пѣрѣїле лор де леафѣ спре а се жинѣстра кѣ сатѣл Костешїї, Мѣпѣстїреа Бїтерїїї, жи каре се адѣпостїсерѣ кѣтѣва време 3)

1) Engel t. 2. ф. 248.

2) Hammer t. 7. ф. 229.

3) Ачестѣ фапѣ ам гѣсїто арѣтатѣ жлтрѣн хрїсов а лѣї Леон Водѣ де ла 7138. Ianuarie 15. дат ла тѣпѣстїреа Бїстрїїї, прїн каре жлтрѣше данїа сатѣлѣї Костешїї, сат, че Міхаїъ Водѣ кѣшнѣрасѣ де ла Мошненї дрент 42,000 аспрї гата, ши жл дѣрѣїсѣ монастїрїї. “Жнѣсѣ кѣнд аѣ кѣшнѣрат рѣпосатѣл Міхаїъ Водѣ ачел сат Костешїї, зїче хрїсовѣл, аѣ фост жлтрѣ ешїреа лѣї дїн Домнїа ачестеї дѣрї, ши аѣ фост атѣнчї жлтрѣ тѣлтѣ стрѣшнїтоаре ши скѣр-

Соарта дърїи Ромънещї ка соарта а орі кързї стат констїтват спре ръсвоїѣ, а фост ліштъ de соарта арматеї. Жп кътъ време ачеастъ арматъ а пѣстрат жп ініма са сім-тіментеле de дісчіплінъ, неапърате віртзці а ле зпзі взп ошеан, Ромънї аѣ фѣкът мїнзпї. Сзъ Міхаїѣ Вітеазъл дісчіплїна фз маї страш-нікъ шї Ромънїа фз жп шърїре. Дзпъ че жп-сз тръдареа дїп кътпзл Горда ръпї Ромънї-лор пе ерохл лор, дісчіплїна жпченъ а скъдеа, дїппрезпъ шї пзтереа статзлзі каре ера жп-тетеїат пе дісчіплїна осташілор. Армата жп-тътпнїпъ зп врѣжмаш жпвіершзпнат жп Гречїї че пѣпъдїръ жп деаръ жпдатъ дзпъ шоартеа лзі Міхаїѣ Водъ. Цїнта лор фїнд а слъві ста-тзл Ромънеск, фїреще къ челе д'зпты а ле лор ловїрї аѣ тревзїт се фїе жндрептате жп-

въ дїп тоате пърціле, шї жптръ жппздінареа авз-ціей de келтзеалъ, шї пентръ лефіле зпор осташі че ера атзпчі лъогъ Domnїа са, аѣ жптреват Міхаїѣ Водъ пе тоді ачеї осташі, вреа-вор се ласе пърці-ле лор de леаѣ се кзппере ачел сат маї сзс зіс, ка сз фїе пентръ Dзmpезеѣ ла сѣпта монастїре шї пентръ помана Domnїїї сале, еар ачеї осташі атзпчі кз глас маре аѣ зіс: сз фїе дзпъ жпгъдзїнда шї дзпъ воїа Domnїїї сале, пентръ сѣпта мона-стїре, ка сз фїе de жпгърїре шї клъгърїлор de храмъ шї Domnїїї сале жптръ вечпкъ поменїре, шї аѣ фост пентръ пепзїнда Domnїїї сале шї пентръ атътеа невої че аѣ авѣт кз шедереа ла сѣпта мо-настїре кз ачеї осташі жп кътъва време.,,

протіва арматеї. Доъ-зеї ані де домнаї стръіне че аѣ зрмат де ла кьдереа де не троп а лѣї Радѣ Шерван пѣпѣ ла жпѣлцареа лѣї Матеїѣ Басарав (1611—1631) фѣрѣ жп-деажне спре а демораліса де тот армата.

Історіа не-аѣ пѣстрат рѣспѣвсѣл осташилор Ромѣні кѣтрѣ Домпѣл Александрѣ IV Іліаш, кѣнд ачеста жї рѣга сѣл апере де рѣскоала вестітѣлѣї Пахарпѣк Лѣпѣл Мехедіндеанѣл: «Мѣрїа та, їаѣ зіс еї, пої пѣ vom ста кѣ тіне кѣ аї кѣлкат жѣрѣмжпѣтѣл шї не-аї опрїт ле-фїле шї не-аї стрїкат овїчееле, кѣт ам рѣ-мас сѣрачї, шї п'авем пїчї о артѣ, кѣчї ле-ам вѣндѣт пептрѣ невоїле че ам авѣт де ла тіне Доатне, шї акѣт те скоалѣ де фѣдї, кѣ врѣж-машїї тѣї с'аѣ апропїет»¹⁾. Врѣжмашїї До-мпѣлѣї пѣ маї ера атѣпчї врѣжмашїї осташилор! Деморалїсація остѣшїмеї тревѣїа сѣ'шї аївѣ ефектѣл сеѣ. Чел д'ѣпѣтѣїѣ акт ал еї фѣ ре-волта Кѣлѣрашилор де ла Мѣнецїї, Гергїна, Плоецїї шї Рѣшїї-de-Vede ла 1623.²⁾ Де шї ачеастѣ рѣскоалѣ се потолї жпдатѣ прїп жп-вїндѣреа ревелїлор ла Мѣнецїї, дар прїчїна че о продѣсесѣ рѣшїнд, недїсцїплїна осташилор мерсѣ крескѣнд.

¹⁾ Леатопїсѣнѣл лѣї Радѣ Лѣпескѣ ф. 98—9. шї а лѣї Теодосїе Стоїан ф. 166.

²⁾ Гречееанѣ ф. 188—Константїн Кѣпїт. ф. 179.

Матеїѣ I Басараб зркъндѣсе не троп се сі-
 ліа а пре-житѣшніа рѣлеле че се ащента а
 ісворі дін ачеа деморализаціе а осташиѣор.
 Ел се жичеркъ аї адѣче ла сімтіментеле де
 дісціплінѣ, жї окѣпѣ кѣ рѣсвоае, кѣноскънд
 віне кѣ гѣндіреа ларѣѣ жшї аре прїнціпл сеѣ
 жн пелѣкраре шї кѣзтареа левевїреї есте
 торжжнтѣл дісціплїнеї. Жнлсѣ греѣ лѣкрѣ есте
 а жнтродѣче дісціплїна кѣнд дѣпѣ че одатѣ
 арматѣ а пердѣт'о! Де шї лініці не солдаці,
 дар лініщеа лор ера жншѣлѣтоаре, шї пре-
 вестїа грозаве фортѣнї. Револта ащента пѣ-
 маї о оказїе ка сѣ ісвѣкнеаскъ кѣ атѣт маї
 шѣлтѣ тѣріе кѣ кѣт маї шѣлт фѣсесѣ ком-
 прїматѣ. Оказїа се жнфѣдїшѣ. Дн Грек Гїнеа
 вістїер таре, се фѣкѣсе несѣферїт дѣрїї прїп
 тіранїїле лїї. Револта ера жн тоате капетеле.
 Осташиї о жнтродѣсерѣ жн фапте. Жндатѣ
 дѣпѣ вестїта вірзїнѣ а лїї Матеїѣ Водѣ ла
 Фїнта жн 17 Маї 1653, револта ісвѣкнї. Сеї-
 менїї стрїнї детерѣ семпалѣл, шї дѣпѣ дѣп-
 шїї се лѣарѣ Дорованції шї челелалте. Атѣнчї
 цеара кѣзѣ жн чеа маї грозавѣ анархїе мїлі-
 тарѣ, атѣнчї... Жнлсѣ сѣ аржкѣжн маї віне
 жн вѣл асѣпра ачелор счене д'о амарѣ сѣве-
 піре, каре нїмїчїрѣ планѣрїле патріотїче але
 алтор Домнї вреднїчї, шї каре аѣ адѣс не-
 кѣрматѣл рѣсвоїѣ чївїл шї дѣрѣпѣлареа церїї.

Ох! Къчи пъ пътем стълце дин картеа историей
поастре ачесте фої скрісе къ съпце!!

Ел преведеа віне възл Матеїѣ, къ динтр'а-
чааста се ва стріка цеара кънд не патъл сеѣ
de moarte, азънд зрлетеле тървацілор сол-
даці, адреса крединчюшілор сеї ачесте профе-
тіче кзвінте: «De акъм фраціи меї се щіці къ
адевърат къ пентрѣ фаптеле лор вор се фіе
марі ръхтъці асъпра ачестіи тикълоасе de
цеарѣ, ші ва съказъ ла таре певое, ші вор се
пътмеаскъ рѣѣ ші чеї възл пентрѣ чеї рѣ.»¹⁾

Револта пъ тзрі къ Матеїѣ Водѣ. Еа се
прелзці ші маї къ фзріе тнкъ сзпт зршъто-
ръл Domn Константин I Басарав. Тикъйтъл
Domn дин жикісоареа знде'л цінеа ревеліи, жн-
ціициъ не Domn Трансильваніей ші а Молдо-
вей съ віе съ'л скапе. Ачестіи житрѣнд жн
цеарѣ ісвірѣ ші жвїнсерѣ не ревелі ла Те-
леажън жн 17 Ізміе 1655 ші цеара се маї
лініці. Рѣтѣніда ачестор солдаці револтън-
дъсе дин поѣ жн анъл зршътор жн Бзкзрещі
ші Брѣла, Константин I трімісе ошїрі кредин-
чюасе, ші жї рѣсіні къ тотъл опрінд пзмаї
пзціні Дорованді не каре жї сзпъсе къ къпі-
таніи лор Агїи, еар тззрілеле-аѣ дат жн жн-
грїжіреа арташълї: Міхнеа III органисѣ еа-
рѣш армата ла 1658 кънд с'а рѣдікат жн-

¹⁾ Греческѣ ф. 262.— Радѣ Лзпескѣ ф. 124.

протіва Порці. Непорочіта ісвѣндъ а ачестіі
жлтрепріндері, прѣзіле че маї фѣчеаѣ Доро-
ванціі ші Сеіменіі адѣсеръ де а се ведеа рѣсі-
пціі ѣкѣ одатъ де Тѣтарі жп апіі зртѣ-
торі.

Грігоре Гіка реорганисѣ оарече армата ла
1672, кѣнд а жпсодіт ошїріле Тѣрчещїі жп
Полоніа. «Ел аѣ стрѣнс дїп тоате вреселе,
зіче жп хропикар, Кѣлѣраші, Дорованці, Рошіі
кѣм ші пе Вістіернічеї, Спѣтѣреї, Постелні-
чеї, Ворнічеї, Пѣхѣрнічеї, ле-аѣ фѣкѣт стеа-
гѣрі позѣ, ші ле-аѣ дат тѣтѣлор сѣліце кѣ пра-
поре фелѣрї де фелѣрї, фіеще каре дѣпѣ
вреасла лор, ші аѣ фѣкѣт оасте фрѣтоасѣ,
атѣт кѣт мергѣнд ші фѣкѣнд халаї жпайнтеа
Жтпѣратѣлї с'аѣ тірат ші Жтпѣратѣл ші
тоці Тѣрчіі де ошї че авеа Грігоре Водѣ фрѣ-
тоасе.»¹⁾

Жп хропикар Молдовеан лаѣдѣ тѣлт талеп-
теле остѣшечїі а ле лѣї Грігоре Водѣ, ші ві-
тежіа че аѣ арѣтат Ромѣнїі жп ачесте кам-
панїі але Полонїеї ші маї кѣ сеатѣ ла бѣ-
тѣліа де ла Levenz.²⁾

Ла 1673 жп табѣра де ла Хотїп Сеіменїі
черкарѣ о позѣ револтѣ. Грігоре Гіка ВВ. кѣ

¹⁾ Історіа дѣреї де К. Кѣп. ф. 224.

²⁾ Леатопїсецѣл дѣреї Молдовеї скрїс де Аксентїе
Жрікарѣл ф. 2. 3. 15.

ощіле челелалте іаѣ сѣпѣс, аѣ пріне пе 80 дін чеї маї рѣї, іаѣ вѣгат жп вѣтѣчі, ші іаѣ трі-тіс ла окпѣ; еар пе чеїлалці іаѣ лѣсат ла стеагѣріле лор скітѣндѣле кѣпітѣпіле. ¹⁾

Ла 1688 Шерван II Каптакѣзіно, кѣнд зѣвѣла сѣ серѣдиче жппротіва Порції, рефор-тѣ ші тѣрі армата, зрѣнд'о ла 40,000 оа-мені ші 38 тѣзрі марі. ²⁾ Дін рѣтѣшіціле Дорованцілор житокмі зп корп де 4000 Тал-паші ші Казачі, ші жї дете сѣвѣ команда Агїї каре де атѣлчі аѣ лѣат тітлѣ де Агѣ де Дорованції, ші с'а прівіт ка зп џенерал де педестрїме. ³⁾

Армата атѣлчі с'а жпшѣрціт дѣпѣ арте жп треї дївізії марі: Педестрїмеа тоатѣ сѣвт А-га, Кѣлѣрїмеа сѣвт Спатарїѣ, ші Артїлерїа сѣвт Армашѣ. Гарда Прїндѣлѣї ера пѣмаї део-севітѣ сѣвт команда Кѣмпінарѣлѣї.

Тѣлпашїї фїнд дѣпѣ асетѣпареа Талпашї-лор саѣ а Толпашїлор џлгѣреції, треѣзе се фї авѣт армеле ачестора каре ера пѣшка, пісто-лѣл ші савїа. Еї ераѣ жпвештѣнтаці кѣ та-ларе рошїї. ⁴⁾ Ші жп кап кѣ кївере. ⁵⁾

¹⁾ Кост. Кѣп. ф. 233.

²⁾ Cantemir t. 3. ф. 480. — Del Chiaro ф. 137.

³⁾ Baur ф. 67— Fotino t. 3. ф. 356.

⁴⁾ Sulzer t. 3. ф. 252.

⁵⁾ Fotino t. 3. ф. 436

Кънд тот ера гата, кънд Ромънїи ераѣ а-
към съ трагъ савїа ка жп времеа лѣї Міхаїѣ
вїтеазъл, петрѣ сфъпта прїчинъ а independence
націонале, Шерван Водъ тѣри, шї къ
дѣнса л шї ачеа вредникъ хотѣрире.

Мїнзната старе жп каре Шерван Водъ адъ-
сесъ армата, фѣкъ ка шї сѣвт зрѣторѣл
Domn Костантїн Брѣнковеанъл, деара Ромъ-
неаскъ съ зрмезъ а фї зп стат респектат жп
Еѣрона. Треї жшпѣрацї тарї жшї дїспѣта а-
тѣнчї аліанца Ромънїлор: Имѣпѣратѣл Нем-
цїи, Сѣлтапѣл къ вестїтѣл Конте Емерїк де
Текелї. ¹⁾ шї жшпѣратѣл Рѣссї Петрѣ чел
таре.

Баталїа де ла Чернецї дїн 21 Август 1690,
къщїгатъ де Брѣнковеанѣ къ армата Ромъ-
неаскъ шї Тѣрчеаскъ фѣ чеа дїн зрѣт жп ка-
реа веکیلе поастре леціоане се лѣптаръ жп
таре баталїе рѣндзїтъ. Ачї Ромънїи жшї лѣа-
рѣ адїо де ла слава мїлїтаръ!

Костантїн Брѣнковеанѣ нежїгрїжї жп зр-
тѣ армата. «Ел стрїкъ тѣлтъ слѣжїторїме,
зїче хронїкарѣл, фѣкъндѣїї поданї прїп сателе
лѣї шї а ле рѣделор лѣї». ²⁾

Ачест Domn къ тоате але сале вѣне калї-
тѣцї, пѣ щїз а се фолосї де посїцїа са шї а

¹⁾ Histoire d'Emeric comte de Tekeli. ф. 243.

²⁾ Леатописецѣл лѣї Радѣ Лѣпескъ ф. 364.

Търчией. Алианцеле сале кз жтпъраціи Немциі ші а Рѣсіі фъръ вѣтъшътоаре лзі ші церіі, кѣчї ел пѣ трасть савіа ла време кѣчї жп мінзте тарї ші хотърїтоаре, дѣпъ кзм зиче Енгеа, ел п'а щїст лѣкра жптр'ѣн кїп таре ші хотърїторїѣ; дѣхл лзі Міхаїѣ Вітеазл пѣ рѣпосасъ асѣпрїѣ. ¹⁾

Фанаріоціі атѣпчї інтрїгаръ, ші жп дої ані капетїле Брѣнковенїлор ші а Каптакзїнілор ачелѣ доѣ фамїлії таї пѣтернїче а церїі, кѣзъръ сѣѣт сѣкзреа Отоманъ. Фанаріоціі атѣпче доѣвндїрѣ тропл Ротълеск.

II.

МІЛІЦІА, РЪДКАРЕА ГЛОАТЕЛОР.

Радъ Негрѣ вїнд жп цеара Ротълескѣ гѣсі ачї деосевїте кѣпїтънатѣрї пе каре де ші ле сѣѣпсе сіешї, дар тот ле пѣстръ жптокміреа лор. Астфел тревѣе сѣ фї фост органисареа дїп лѣжнтрѣ а церїі пѣпъ жп времеа лзі Мірчеа I, каре жппърціі цеара жп жѣдеце, дѣнд ла фїе каре пѣміре дѣпъ рїкл чел таре че трече прїп трѣлсѣл.

Ел цїптїнд а органиса тот статл остѣшеще, жппърціі жѣдецеле жп кѣпїтъпїї де о тїе оаменї, фїе каре сѣпт ѣн кѣпїтан. Ачестї кѣпїтанї аваѣ пѣтере адміністратївѣ, жѣде-

¹⁾ Engel. t. I. ф. 370.

кѣтораскъ ші остѣшеаскъ жп жѣдеце. Ла
Кѣмпз-Лѣпгѣ ші Тѣрговіше фінд ораше ка-
пітале а церїї, кѣпітанзл кѣрмѣтор пѣрта
тітлз де Дворнік. 1)

Кѣпітенїле ераѣ, жп пѣтѣр де опт-спре-зече
пѣмаї жп Ромѣніа таре, прекѣм зрмеазл:

Жп жѣдецл Слат-Рѣтнік, треї кѣпітѣнїї:
«Фокшанїї, Традіста, Мѣнсіенїї». Чеа д'ѣлтѣѣ
дїн ачесте кѣпітѣнїї ера маї жпсемпате, ші се
пѣмїа, «Кѣпітѣніа чеа таре а Фокшанѣлї де
марѣне». Еа а авѣт жп зрѣт ші жѣмѣтате
де Тѣѣ. Рѣтѣнїцѣ дїн ачестѣ кѣпітѣнїе с'а
маї дїнѣт пѣлѣ жп времїле маї де кѣрѣнд, ші с'а
пѣмїт «Бѣчїккашї» ші тѣїзлеї Бѣчїк. 2)

Жп жѣдецл Бѣзех о кѣпітѣнїе а «тѣргѣлї
Бѣзехлї».

Жп жѣдецл Прахова кѣпітѣніа «Плоещлї».

Жп жѣдецл Дѣтвовїца кѣпітѣніа «кѣпіта-
нілор Тѣрговестїї».

Жп жѣдецл Іаломїда треї кѣпітѣнїї: «Лї-
кїрешїї, Стелніка ші орашл де флочї».

Жп жѣдецл Ілфов треї кѣпітѣнїї: «Чїокѣ-
пешїї, Олтенїца, ші Гергїца».

Жп жѣдецл Влѣшчїї доѣ кѣпітѣнїї: «Одїбое
ші Даїа.»

1) Каптакѣзіно ф. 62.

2) Фотїно т. 3. ф. 350.

Ўн жздецл Мэсчел ші жздецл Ардеш къ-
пйтънія «орашълї Къшпъ-Лзпгъ».

Ўн жздецл Олтз доъ къпйтънї «Слатина
ші ѓда».

Ўн жздецл Телеортан къпйтънія «Роші-
лор-de-Bede.»

Ўн Ромънія-мікъ къртзітор Банъл, ераѡ
деосевїте къпйтънї, дїн каре чеа маї жпсеп-
пачъ ера а Чернецълї, шї се пѡтїа ка шї а
Фокшанълї: «Къпйтънія чеа таре а Черне-
цълї, de марѡне». ¹⁾ Рѡтъшїга дїн ачеастъ
къпйтънїе с'а дїшт пѡпъ ла 1830.

Ачестї 18,000, «Катане саѡ слѡжіторї де
скътеалъ» дїн Ромънія таре, прекъш шї чеї
дїн Ромънія мікъ пѡ прїмїаѡ леафъ, че се
скътїаѡ де оаре каре дѡждїї. Еї ераѡ органи-
сацї остъшеце, шї жмпърцїї ка шї армата
жп чептърїї, шї декърїї, шї се пѡтїаѡ маї жп
деосевї: «Казачї Марталочї шї Казачї Ката-
рацї». ²⁾ Ўн време де паче еї ераѡ жндато-
рацї се факъ гарїсоана орашелор шї а тър-
гърїлор шї съ пѡзеаскъ пе рѡнд «търѡнеле»
(гранїциле) ³⁾ Ўн време де рѡсвоїѡ слѡжїаѡ

¹⁾ Каптакъзїно. ф. 56.—Historica relatio de statu Valachiae.

²⁾ Вагг ф. 69.—Фотїно t. 3. ф. 357.—Sulzer t. 3. ф. 253.

³⁾ Паза гранїцїлор дїн векїме ера фоарте страпнїкъ.
Жптр'ви хрїсов а лѡї Петрѡ Водѡ фечїорѡ лѡї Мір-
чеа Водѡ дїн апъл 7069. Септем. 4. се арачъ къ жп
времеа лѡї Пѡтрашкѡ В. В. «Воїкъ къ четашїї лѡї,

сѣтъ тареле Спѣтар. ¹⁾ Ъніформа лор ера ал-
вастрѣ. ²⁾ Деосевіт д'ачесте кѣптітніі ераѣ
тѣлте сате де катане органисаді еарѣші о-
стѣнеше фѣрѣ леафѣ, авѣнд пѣтаї оаре ка-
ре скѣтірі. Ачесте катане дін сате аваѣ кап
не кѣте зп воер. Астфел чеї де сѣтъ Дворнік
се пѣтїаѣ «Дворнічеї»; чеї де сѣтъ Спѣтар,
«Спѣтѣреї»; чеї де сѣтъ Постелнік, «Постелні-
чеї»; чеї де сѣтъ Вістіер, «Вістіернічеї»; чеї де
сѣтъ Пахарнік, «Пѣхѣрнічеї»; чеї де сѣтъ Коміс,
«Комісеї», ш. ч. л. ³⁾ Ън време де рѣсвоїѣ
ераѣ ѡн активітате сѣтъ кѣптітніїле лор, еарѣ
ѡн време де паче шедеаѣ не ла каселе лор
кѣзтѣндѣші де лѣкрѣ кѣшпѣлї. Д'ачі а венїт
проверѣл атѣтъ де тѣлт кѣпоскѣтъ ѡн деара
Ромѣнеаскѣ шї деара Молдовї ⁴⁾ «де ла артѣ
ла сапѣ».

ші кѣ алді Ромѣні дін Потел фїнд пѣзїторї ла тар-
цінеа Дѣлѣрїї ка сѣ пѣ треакѣ прївеці саѣ алді фѣ-
кѣторї де реле, еар еї п'аѣ пѣзїт тарцінеа віне-
дзіл ледеа веке, шї аѣ треакѣ прївеці прїптр'а-
чел лок, шї пентрѣ ачестѣ віпѣ а лор ле-аѣ лѣат
Пѣтрашкѣ В. В. треї шѣзѣвіні.,,

¹⁾ Baur ф. 56.

²⁾ Salzer t. 3. ф. 252.

³⁾ Кантакзїно ф. 57.—Historica de statu Valachiae—Фотїно-
t. 3. ф. 358.

⁴⁾ Органисадіа пѣтерїї армате а Молдовї а фост асемї-
неа ка а деереї Ромѣнедїї, кѣ преа пѣзїнѣ деосевїре.
Bezї Кантемір «дескрїереа Молдовеї.,,

Ачеаста а фост міліція саѣ Ландверѣл дерії.

Ла о тревѣинѣ неапѣратѣ, саѣ кѣнд патріа ера љн прїмеждїе се кіема «рѣдікареа глоателор.» Цѣпанїї (воерїї) атѣнчї кѣ фечїорїї лор ка нїще Domnї Феодалї се редїкаѣ кѣ ванїерїле лор шї слѣжїторїї лор ка се апере мошіа (патріа) аменїцатѣ. ¹⁾ Асемїне тот породѣл ера љндаторат сѣ се рѣдїче љн арте сѣвт команда воерїлор шї а кѣпїтанїлор мїлор. ²⁾

Њн нїчї о деарѣ ка љн дерїле Ромѣнещї ачеастѣ генералѣ армаре нѣ с'а љнтѣмплат маї де мѣлте орї. Њнведерат есте кѣ кѣ о асемїне де мїнѣпатѣ органїсаре остѣшеаскѣ, деара ла тревѣинѣ пѣтеа пѣне љн нїчїoare шї 100,000 оаменї. Nimenї dar нѣ се ва маї мїра акѣт кѣнд ва vedea љн історїе не Радѣл VIII ла 1538 љн ачеле времї де дїспораре а прегѣтї о арматѣ де 80,000 оаменї спре а о трїмїте љн ажѣторѣл лѣї Іоан Заполіа прїнѣѣл Трансїлванїеї, љнпротива Сѣл-

¹⁾ Кѣ воерїї ераѣ нїще Domnї феодалї слѣжїнд ла рѣсвоѣ кѣ келѣбеала лор, о шѣртѣрїсеще шї Georgio Tomasi (кап 3. ф. 37) каре фїнд секретарѣл прїнѣѣлї Сїдїстѣнд Баторї, а тревѣїт се кѣпоаскѣ вїне не Ромѣнї шї інстїтѣцїїле лор. «i Voiaři, zice el, sono nobili difeudo obligati a proprie spese a la guerra.,»

²⁾ Когѣлїчеанѣ. т. 1. ф. 241.

тапълѣ Сѣлейман. ¹⁾); Пе Мірчеа П ла 1550 а житимпна пе претидентъ ла троп, Радъ Гіе, кѣ 80,000 осташи ши 36 тѣнзрі. ²⁾); Пе Александръ П ла 1577 а мерде жипротива Молдовенілор к'о арматъ de 40,000 оа-мені. ³⁾); Пе Міхаїѣ Вітеазъла жиптра жип Молдова ла 1600 кѣ 50,000 осташи; ⁴⁾)

Че матеріе дѣрероасе де гъндіре! Ромъніи тѣкѣ дин веакъла а XIV пе кънд тоатъ Еѣропа ера кѣфъндатъ жип варваріе, авеа нице інстітѣціи кѣ каре жип ачеле времї ар фі ажънс о націе пѣтернікъ жип Еѣропа, дакъ жипреа ар фі domnit жиптре джипши! Фіе ка рѣтъчірїле пѣрїпцілор пострі съ пе слъжїаскъ де шїлдъ прекъм вїртѣціле лор де жидетнї! Фіе ка съ нѣ зїтъм д'ачї жипаїнте, кѣ жипреа фаче пѣтереа статърілор ши прїп жрмаре ферїчіреа лор.

III.

АРТА МІЛІТАРЪ ЛА РОМЪНІ

ЖИ АЧЕАСТЪ ЕПОХЪ.

Лїпса ісвоарелор нѣ пе еартъ а кѣпоаце кѣ де амѣрѣнтъла тактіка оцїрілор Ромънеції.

¹⁾ Engel t. 1. ф. 215.

²⁾ Natalis Comitum universae sui tempora libri triginta ab ano 1541-1581. Venetii 1581.

³⁾ Леатонїсѣдъла цереї Молдовїї (1352-1591) ф. 300.

⁴⁾ Cogalniceanu ф. 206.

Леатоісіціле поастре кзпрінд преа пзціне въ-
гърї де сеатъ асзпра ачестїї матерїї; азторїї
стръїні шї маї пзціп. Неагос ВВ. есте сїнгъ-
ръл азтор каре не дъ оаре каре деслзшїрї.

Есте преа де крезхт къ Ромънії съ пз фі
фост маї жпапої де къл челелалте пації Еж-
ропене жп арта мїлітаръ. Жп ал XIV, XV,
шї ал XVI веак скоала ръсвожлї ера жп
церїле Дзпърїї де жос: Ънгарїа, Трансїлванїа,
Сервїа, Ромънїа шї Молдова. Проведїнца
скосесе оаменї марї жп ачесте локзрї ка съ
апере крещїнімеа аменїнцатъ. Мірчеа челъ-
тръп, Іоан Хзніад «Кавалеръл чел аль» ал Ро-
мъніей. ¹⁾ Дан III, Стефан чел взп шї маре
а Молдовеї, Влад Цепеш, Міхаїж Вітеазъл, тоа-
те ачесте ценїзрї жпалте каре лзпта тотдеаз-
на зпъл жппротїва а зече, тревзїа се айъ
оаре каре темейнїче прїнчїне де арта мїлітаръ
кареа пз е алта де къл: «д'ажвїнце о пзтере
маї маре кз алта маї мїкъл».

Історїчїї деосевїтелор пеатзрї лавдъ талеп-
теле, їскзсїнца, вітежїа ачестор кзпїтанї марї,
шї реазъмъл че еї аж дат крещїнїтъдїї: Бо п-
фініе зїче де Дан III Дракъла. «Къ ерá зп
взрват жпзъстрат кз маре віртзте, шї кзпї-

¹⁾ Асфел се пзмїсе Хзніад де контїнїзранїї сеї (Comi-
nes t. III. ch. XIII.

тап преа вітеаз жи орї че рѣсвоѣ, каре кѣ пѣцине оцїрї, прїп тарїніміа шї жидѣленчїзнеа са, шї прїп жпалта віртѣте а солдацілор сеї, аї сѣсцишѣт фѣрѣ врѣш ажѣтор стрѣп рѣсвоѣл Тѣрчілор несте пѣререа тѣтѣлор, каре рѣсвоѣ авїа пѣтеаї тоцї крещїнії жмпрезпѣ съ сѣсцие, шї аї фѣкѣт атѣта дешѣртаре а провинцілор сале прїп некѣрмателе рѣсвоае, жикѣт авїа аї рѣмас оаменї ка съ лѣкрезе кѣтѣрїле.¹⁾

Длѣгос, історїк Полоп, контїмпѣреан лѣї Стефан чел вѣп а Молдовеї дескрипнд фаптеле стрѣлѣчїте але ачестѣї прїпц, се порнеще дѣп новїл ентѣсіаст шї стрїгѣ: «Обѣрват вреднїче де мїраре! кѣ нїмїк маї пре жос де кѣт ѣенералїї Ероїчї де карїї пої атѣт не мїрѣт, каре жи времїле поастре, дїнтре тоцї прїпцїї лѣтеї маї ѣптѣїї аї репортат о вірѣпцѣ атѣт де жисетпнатѣ асѣпра Тѣрчілор. Тѣ ещї чел маї вреднїк дѣпѣ жѣдеката теа, кѣрѣїа се кѣвїне съ і се деа домпнїа шї команда а тоатѣ лѣтеа, шї маї алес вреднїчїа де ѣенерал жмпротива Тѣрчілор дѣпѣ жївоїала, хотѣрїреа шї декретѣл тѣтѣлор крещїнілор, лѣсѣнд не чеїлалцїї жмпѣрацїї шї прїпцї Католїчї съ се тѣвѣлеаскѣ жи леневіре, десфрѣпѣрї, саї жи рѣсвоае чївіле.²⁾

¹⁾ Bonfinius decade III. lib. 6 p. 471.

²⁾ Dluggoss, Historia regni Poloniae lib. XIII.

Istvanfőie istorik Öngör ziche de aчелаш:
«Фост-а Стефан жи тоатъ виаца са зи от преа
жисемнат пентрѣ щинца дисциплиней милитаре,
ши пентрѣ фаптеле рѣсвойниче челе слѣвите:
къчї динтре тоцї връжтанїи къ карїи с'а лзат
ла арте а ешит бирѣтор к'о вирѣте ши к'о ви-
тежие вредникъ де мираре, ш. ч. л.»¹⁾

Хисфършит Енгел зиче де Михаїл Витеазл:
«Съ арзникын драѣ флорї не морталтл зпї
принц Ромѣн каре интересеазъ исторїа лхтеї;
ши ел а лхкрат, ши пѣтерник а лхкрат спре а
жмврѣнчи варварїа Търчеаскъ деспре челе-
лалте пѣрцї а ле Еѣропї.»²⁾

Съ пѣ не паръ акѣм къ мираре дакъ деспре
знеле пѣрцї а артеї милитаре вом ведеа къ
Ромѣнїи авеаѣ шлѣт маї взне принципе, де кът
авеаѣ не времеа де атѣнчи Немцїи, Франце-
зїи ши Англезїи.

Армеле Ромѣнїлор атѣт офенсиве кът шї
дефенсиве, ераѣ челе овичлзїте п'атѣнчї: аркъ,
лапчеа, сзлїца, секзреа, савїа, палощл, шѣ-
чѣка, хаїна де фер, скзтл, павѣза, ш. ал.
Жи рѣсвоаеле национале се слѣжїаѣ ши къ коа-
селе. Дѣпѣ афлареа прафлзлї се слѣжїрѣ къ
пѣцїле ши тѣнѣрїле. Хитревзїнцареа ачестор

¹⁾ Istvanfőie panonius, Historia regni Hungariae lib IV.

²⁾ Engel. t. I. ф. 268.

арте се зркѣ ла сфжршитѣл веакѣлѣ а XIV;
 Ромѣнїи ѣвїаѣ преа пѣдїн ачесте арте, шї се
 слѣжїаѣ маї вѣзрос кѣ савїа шї сѣлїца, маї
 кѣ сеатѣ кѣлѣрїмеа лор дїн каре о тїкѣ пар-
 те пѣмаї прїмї артеме кѣ фок. 1) Астфел кѣ-
 лѣрїмеа Ромѣнеаскѣ жпчепѣ а се десѣвѣршї
 жп време че кѣлѣрїмеа Еѣропей adoptѣнд
 артеме кѣ фок се депѣртѣ de menїреа еї, ка-
 реа стѣ жп ѣвїре шї лѣпта кѣ арта альѣ,
 еарѣ пѣ жп пѣшкѣрїре, шї се жптѣрзїе тѣлтѣ
 време десѣвѣршїреа еї.

Сокотеск кѣ кѣлѣрїмеа ла Ромѣнїи тревѣе
 сѣ фї фост de доѣ фелѣрї: греа шї зшоарѣ,
 fїнд кѣ adese вѣз не хропїкарї а фаче deo-
 севїре жптре кѣлѣрїмеа че се вѣтеа жп лїне,
 шї «гопачїи кѣ каї зшорї» карїи се жптревѣзїндаѣ
 сїре а лѣтїна таршѣл оцїрїлор, шї а лѣа жп
 гоапѣ не врѣжташї.

Кѣлѣрїмеа зшоарѣ авеа каї тїчї d'аї цереї,
 спрїнтенї шї ѣцї ка фѣлѣцерѣл, еї сѣрїаѣ жп
 фѣга таре пѣрае, рїне шї фѣрѣ а сѣ teme de
 врѣжташї, жї да хард дїн тоате пѣрїїле а-
 рѣтѣндѣсе шї фѣкѣндѣсе невѣзѣцї ла тот мї-
 нѣтѣл. 2)

Нѣ есте адевѣрат дѣпѣ кѣт аѣ зїс зпїи кѣ

1) Leatonicuял лѣї Padя Лѣпескѣ ф. 116. шї а лѣї
 Teodocїe Stoїan ф. 208.

2) Cogalniceanu ф. 115.

Ромънїи авааѣ маї мѣлтъ кѣлърїме де кѣт педестрїме. Де шї фїреа наѣїей шї посїція церїї каре е маї мѣлт кѣмпїе повѣдзїа пе Ромънїи маї мѣлт спре кѣлърїме де кѣт спре педестрїме; љисъ сїмѣнд импортенца педестрїмеї тотдеазна ачеаста а фост маї пѣме-роасъ љн армата лор. Georgio Tomasi, мѣртѣрїсеѣе шї ел кѣ Ромънїи авааѣ маї мѣлтъ педестрїме де кѣт кѣлърїме. ¹⁾

Педестрїмеа, ачеастъ артъ а баталїлор, дѣпъ кѣт а пѣмїт-о Наполеон, ера деспре-цїтъ љн Еѣропа, кѣнд Ромънїи сїмѣрѣ импортенца еї, шї органисаръ педестрїмеа лор. Еа ера арматъ кѣ сѣлїцї шї се рѣндзїа љн «Фаланѣе.» ²⁾ саѣ глоате адѣлчї, де знде а венїт шї еспресїа «а се љнглотї оѣїле» че аша де дес се љнтѣлнеѣе љн скрїторїи пострї чеї веїї. Хронїка пе аратъ кѣ: ла 1448 љн «кѣмпїи Рїгѣї» (Косова) знде Хѣнїад кѣ ѣнгѣрїи шї кѣ Ромънїи аѣ цїнѣт о вѣтѣлїе крѣнтъ кѣ сѣлтанѣл Амѣрат, педестрїмеа Ромѣнеаскѣ шї ѣнгѣреаскѣ љмпресоратъ дїн тоате пѣрдїле де кѣлърїмеа Тѣрчеаскѣ, «ста фрѣтмос ка зп zid de пеатрѣ таре»; еаръ Тѣрчїи, адаоѣе хро-

¹⁾ Tomasi ф. 74.

²⁾ Natalis comitis universae Historiae sui temporis libri triginta, ab anno 1545-1881. "Radulphus ubi in planitem venit sua copias il duas phalanges divisit.,

пикаръл, възвнд ачеаста, жпчензрѣ а фаче местешзгзрї; кьнд се ловїаѣ кѣ крещїніи ей жпдатъ да досъл; децї крещїніи жї гонїа, шїшї стрїка шїре агъл; еар Гзрчїи се жпторчеа, шї пълъ а се токмі стрїка мзлцї дїн крещїні. ¹⁾

Челе д'ънтъїѣ възкзцї д'артїлерїе пзмїте жп Ежропа Бомбарде, ла Ромъні се пзмїаѣ Балїмеззрї. Ачесте фїнд преа марї дзпъ овїчеїл д'атзпчї кьнд с'аѣ фъкзт алтеле маї мїчї, с'аѣ дат ачестора пзмїреа де тзпзрї спре а се деосевї де челе марї кьрора с'аѣ пъстрат векїа пзмїре. ²⁾

Артїлерїа ла Ромъні а фост мзлт маї жп възпъ старе де кьт ла челе маї мзлте неатзрї. Лачесте, тзпзрїле фїнд преа марї, капетеле нѣ пзтеаѣ нїчї нѣ цїеаѣ а ле скїмба посїцїа д'ънтъїѣ, шї астфел де мзлте орї ажпцїеаѣ а фї нефолосїтоаре жп баталїї; пентрз ачеаа жп Ежропа скъзъ мзлт артїлерїа шї жпченз а сь жптревзїнда маї кѣ сеатъ жп їсвїреа шї апърареа четъцїлор; еар жп баталїї д'авїа фїгзра кьте доъ, треї тзпзрї. Асфел а зрмат пълъ жп веакъл ал XVII. ³⁾ Тзпзрїле Ромънещї ераѣ маї мїчї ⁴⁾ де ачеаа

¹⁾ Леагонїсецъл лзї Теодосїе сїн Стоїан ф. 39. шї 40.

²⁾ Леагонїсецъл лзї Раѣз Лзнескѣ ф. 204.

³⁾ Rocquancourt. t. I. ф. 344—6.

⁴⁾ Жп планзрїле дїн картеа лзї Georgio Tomasi се възд

ераѣ маї мобіле шї се пѣтеаѣ траѣе тот фолосѣл дїнтр'ѣнселє. Пѣдїне нїлде поате гѣсї чїнева жп апалеле остѣшещї де о їсправѣ маї вѣпѣ де кѣт ачєєа че довѣндї Мїхаїѣ Вїтеазѣла баталїа де ла Кѣлѣгѣренї (1595. Август 13.) Ел ашевѣл доѣ тѣнѣрї жп аша вѣпѣ по-сїдїє жпкѣт прѣпѣдї тоатѣ арїна дреапѣтѣ а арматеї Тѣрчєщї. Фапта єсте вреднїкѣ де тоатѣ адѣчєреа амїнте!

Пѣдїне їдєї стратєдїче а трєвѣїт се фї авѣт Ромѣнїї, дїн прїчїнѣ кѣ п'аѣ авѣт театрѣрї марї де лѣкрѣрї. Ромѣнїї п'аѣ їѣвїт рѣсвоїѣл де кѣпрїндєрї (la guerre de Conquettes); пѣмаї сѣвѣт Мїрчєа шї Мїхаїѣ Вїтеазѣл єї аѣ фост конкєранѣдї. Мїсїзнєа лор єра сѣ апєре дєара шї крєдїнѣтатєа; чєлє маї тѣлте а лор рѣсвоає аѣ фост дєфєнсїве жп полїтїкѣ, де шї офєнсїве остѣшещє. Еї с'аѣ рѣсвоїт маї тѣлт жп дєара лор, жп Бѣлгарїа, Трансїлванїа шї Молдова, шї жптр'ачєстє пѣмаї Мїрчєа шї Мїхаїѣ с'аѣ жптїнс маї дєпарте.

Нѣвѣлїреа жпсѣ а лѣї Мїхаїѣ Вїтеазѣл жп Трансїлванїа ла 1599 не жпфѣдїшеазѣт жп план стратєдїк, вїне комбїнат маї дїнаїнте. Рѣсвоїѣл дєфєнсїв сокотїндѣл ка о парте а

тѣлѣрїлє Ромѣнєщї шї Молдовєнє тѣрѣтє пѣмаї де дої каї, жп врємє чє чєлє жппѣрѣтєщї сѣлп тѣрѣтє де патрѣ каї.

стратеѣеі саѣ а політїеі рѣсвоѣлзі с'аѣ адѣе
ла чеа маі таре перфекѣе де Ромѣні; деа-
ра авѣнд ѣнкѣ пѣрѣї дестѣле мѣптоасе шї
пѣдѣроасе ажѣта мѣлт о апѣраре наѣоналѣ.
Де кѣте орї зп врѣжташ пѣтерпїк пѣвѣліа жп
деарѣ, тоѣї лѣкзїторїї кѣмпїлор пѣстїаѣ орашїле
шї сателе, шї се стрѣпѣаѣ кѣ тѣртеле шї вѣз-
кателе лор ла мѣпѣї, а кѣрор жптраре ера а-
пѣратѣ атѣт прїп патѣрѣ кѣт шї прїп форті-
фікаѣе. Бѣтрѣнїї, мѣерїле шї копїїї се одїх-
неаѣ жп мѣпѣї, еарѣ жпнїї лѣаѣ артеле, се
формаѣ жп чете шї да харѣѣ врѣжташїлор.
Армата деереї ста аскѣпсѣ жп пѣдѣрї, ферїп-
дѣсѣ д'а се мѣсѣра жп баталїе ѣенералѣ кѣ
глоателе врѣжташїлор, мѣлѣемїндѣсе ал хѣр-
ѣї, аї тѣеа лїнїїле де комѣнкаѣе, аї кѣпрїнде
провїзіїле, аї адѣче прїп ѣрмаре Фоамете, шї
ал сілі сѣ пѣрѣсеаскѣ деара фѣрѣ де їсправѣ,
саѣ ал траѣе жп локѣрї греле шї некѣпоскѣте
де дѣпсѣл, зпде плѣтїа скѣтп жпдрѣспїала
че-а авѣт д'а кѣлка пѣтжпнтѣл Ромѣпеск. Кѣ
ачест кїп деара скѣпѣ жп маї мѣлте рѣндѣрї
де оарделе дїпѣрѣїї шї Тѣрѣеїї че о амініпѣа
сѣ о котрѣпеаскѣ.

Кїпѣл кѣ каре се лѣпта Ромѣнїї жл вѣз а-
семїнеа кѣ кїпѣл кѣ каре Тїт-Лїв не аратѣ
кѣ се лѣптаѣ Романїї. Есте де крѣзѣт ка тра-
дїѣа сѣ не фї пѣстрат арта мїлітарѣ а стрѣ-

мошлор пострі. Организація артилеї не кѣтъ
о кѣноащем, ші деспѣрціріле еї жп чете чеп-
тѣрїї ші декѣрїї, сжнт кѣрат Романе.

Неагое ВВ. жп карта са, капѣл «деспре
рѣндѣала рѣсвоаелор» не аратъ кѣтъ се лѣп-
таѣ Ротѣнїї: «Врѣндъ сѣ ешї ла рѣсвоїѣ жп-
протїва врѣжташлор, зїче ел, тѣнтѣї сѣ рѣп-
дѣещї оаменї спрїнтенї ші жндрѣснечї, «кѣтъ
есте обїчеїл», еарѣ дѣпѣ а доа сѣ вїе тавѣра
чеа таре, жпсѣ сѣ пѣ фїе департе зна де ал-
та, чї апроапе, пентрѣ кѣ де сѣ ва жптъм-
пла вре о прїмеждїе стрежеї д'ѣнтѣїѣ, се вїе сѣ
се аместече жп чеа де а доа, еарѣ де сѣ ва
вїеа кѣ шї а доа се вїрѣеще де врѣжташї, сѣ
поатѣ ажѣнѣе ка сѣ вїе сѣ се аместече жп
тавѣра чеа таре, кѣ стража чеа д'ѣнтѣїѣ шї
чеа д'а доа есте шїма а тоатѣ оастеа, чї тре-
вѣе сѣ се фереаскѣ фоарте таре сѣ пѣ казѣ
жп прїмеждїе прїчїнѣнд спѣїмѣнтаре тавереї
челеї тарї, кѣ фїнд стрѣжїле тѣрїа ошїлор
де ва вїеа тавѣра стрѣжїле невїрѣїте се ва
жндѣрзї шї кѣ ачееа вецї вїрѣї не врѣжташїї
вострї.»¹⁾ Компареадїле фїе каре ачестеа кѣ
ачееа че зїче Тїт-Лїв жп к. VIII. с. 9. шї
вѣдї вїеа асетѣпареа.

Тревѣе жпсѣ а жпсетпа кѣ Неагое ВВ. се

¹⁾ Неагое ВВ. ф. 186.

слъжеаше кз зичериле: «стреажъ, тавъръ, чеатъ», ка съ еспрime ачееа че жп zioa de астьзї пхтim «linie de баталіе»; аша ла фаца 192. ел зиче: чеата ънтъе шї а доа, шї чеата чеа таре, жп лок de стреажъ ънтъеа шї а доа шї «тавѣра чеа таре».

Маї ла вале адаоѣ Neагое ВВ: «Ла рѣ-своѣл хърцзитор, спринтепimeа съ пз еасъ ъпайте съ деа харцъ, кз пз сънт de пичї зп фолос че ънкъ жпфрїкошеазъ ошїле, чї пзтаї съ се адъне тоцї жп фрзпте». ¹⁾

Ла фаца 188 Neагое ВВ. дѣ фїѣлї сеѣ о лекцїе de полїтїкъ мїлїтаръ зїкѣндѣї: кз вїрзїндѣсе de връжташї, съ пз еасъ афаръ дїп деаръ че съ шеазъ пре хотаре жп локзрї аскѣнсе жnde вор фї прїетїнї д'аї лѣї, пентрѣ кз връжташѣл пз съ ва пзтеа цїне тѣлт жп деаръ, чї се ва жптоарче, еар пре Домпѣл че ва фї адѣс жл ва лѣса фѣръ ошїї, атѣнчї се порнеаскъ асзпрѣї кз оасте.

Дзп'ачееа жл повѣдзеще кз ка зп генерал пз тревѣе съ се еспѣе ла баталіе, шї съ пз стеа жnde ва фї темеѣл ошїлор шї а рѣсвоѣлѣї, кз връжташѣл аколо жшї ва жпдрепта тѣхзрїле, чї кз «пѣзиторїї тѣхпѣлї сеѣ» съ се ашезе жптре а доа шї а треїа чеатъ, д'аль-

¹⁾ Neагое ВВ. ф. 186.

тзреа оцѣлор, шѣ д'аколо съ каѣте ла рѣ-
своѣѣ. ¹⁾

Ѥн сфжршит Neагое ВВ. повѣдзеще че
тѣсрѣ треѣзе а лѣа ла рѣсплѣтѣрѣ, кѣт тре-
ѣзе съ се поменеаскѣ сѣфлетеле челор торѣѣ
Ѥн рѣсвоѣѣ пе ла сфѣнтеле бѣсерѣчѣ, ка съ ва-
дѣ тоѣѣ шѣ съ се Ѥндемне. Кѣт пѣ треѣзе съ
рѣсплѣтеаскѣ пѣтаѣ пе воерѣ, саѣ пе рѣденѣ-
ле лѣѣ, саѣ пе чеѣ че-ѣ вор фѣ дат мѣтѣ ка
сѣѣ лѣзде. «Чѣ шѣ пре сѣрак (неповѣл), зѣче
ел, дакѣ е вреднѣк шѣ харнѣк, шѣшѣ ва пѣстра
дрегѣторѣа кѣ чѣнсте, кѣ таѣ ѣн Ѥѣѣ есте сѣ-
ракѣл кѣ чѣнсте де кѣт воерѣл кѣ окарѣ».

Ашезареа оцѣрѣлор Ѥн «рѣндѣеала баталѣѣ»,
ера астфел: педестрѣтеа прекѣт Дорованѣѣ,
Лефеѣѣ, Вѣпѣторѣѣ, Сеѣменѣѣ, «ла мѣжлок» (чен-
трѣ); ла корпѣ дѣн дреапта саѣ арѣпа, дреаптѣ,
сѣ ашеза Кѣлѣрашѣѣ, Сѣрѣчѣѣ, Сѣкѣтелнѣчѣѣ. Ла
«корпѣ дѣн стѣнга саѣ арѣпа дѣн стѣнга»: Ро-
шѣѣ де деарѣ, Казачѣѣ, Хаѣдѣчѣѣ, ш. ал. Ла
ресерѣѣ ераѣ кѣпѣтанѣѣ мѣлор шѣ мѣлѣѣѣле
воерѣлор. Ачеастѣ ашезаре ла рѣсвоѣѣ пѣ
ера тотд'азна статорнѣкѣ; пѣ пѣтаѣ посѣѣа
локѣлѣѣ шѣ ѣскѣсѣнѣца ѣенералѣлѣѣ, дар кѣар шѣ
фѣреа армелор Ѥѣ сѣлѣа с'о модѣфѣче дѣпѣкѣт
ѣсторѣа пе аратѣ Ѥнтр'атѣтеа Ѥнтѣмплѣрѣѣ.

¹⁾ Neагое ВВ. ф. 190.

Исторія не дъ фоарте пзцине релації деспре «рѣндзіала баталіор.» Din челе че авет пі съ жпвїдереазъ: къ маї тълте баталї, еар маї къ сеатъ але лѣї Міхаїѣ Вітеазл, Шерван I, шї Матеїѣ I, сжпт методїче, къ «рѣндзіала облікъ» с'а жпнтревінцат маї дес, еар ла «баталїа де ла Дздеці» (1631) съ жпнтревінцъ «рѣндзіала конкавъ»: къ Ромѣнїї кзпоскзсеръ дїн време імпортенда посїцілор фіреці ла рѣсвоїѣ, кзт шї жпнтревінцареа ресервелор. Съ доведїм зїселе поастре прїнтр'о арѣнкътъ рѣ де окїѣ асѣпра жпнї баталї.

«Баталїа де ла Мънеці» (1550) жпнтре Радл Іліаш шї Мірчеа III, есте чеа маї векїе деспре каре історїа не-аѣ пѣстрат датхрї. Еа се деосъвеще: 1. Прїн непотрївіреа пѣтерілор амвелор пѣрці; (Мірчеа авеа 80,000 останї, жп време че Радл абїа авеа 12,000). 2. Прїн жптокміреа а доѣ фаланце че Радл фѣкз дїн арма лѣї. 3. Прїн жптїндереа че ел дете фронтлї сѣѣ спре ашї аскзнде маї-тїчїмеа пзмерїкъ. 4. Прїн атакл ла време че ел фѣкз асѣпра челоралалте рѣндзрї кѣнд възз не чел д'ѣнтѣїѣ жп неорѣндзіалъ. Тоате ачесте жптокмірї але лѣї Радл, жл фѣкз съ трїзмфезъ де рївалл сѣѣ. ¹⁾

¹⁾ Bezi descrierea aчестїї баталїї жп Natalis Comitїs unїversae Historїae sui temporis; libri trīginta ab anno 1545-1581.

«Баталіа де ла Кълзгърені» (1595. Август 13.) есте чеа маї стрълзчітъ довадъ деспре вітежіа шї щїнда мілітаръ а Ромънілор. Цепералзл чел маї істедъ а веакълзі де акъм п'ар пзтеа фаче ніще діпосіції маї взне де кът ачеле че фъкъ Міхаїѣ Вітеазл. Къ 16,000 лзптъторї, ел жпвінсъ о арматъ де 200,000 оамелї. Жптр'ачеастъ вестїтъ баталїе жпсемпъм діпосіціїле зрпътоаре: 1. Міхаїѣ траце пе Візіръл Сїпан Паша жптр'зп лок стржмт, знде ачеста пз-ї пзтеа пзне жппротївъ де кът 12,000 лзптъторї, шї прїп зрпаре тоатъ глоата арматеї жї фз нефоло-сітоаре. 2. Ведем пе аї пострі пвълїнд асзпра Търчілор, а фі режпїпшї, а се ралїа шї а пвълї де іспоавъ. Сїпгъръ пзмаї ачеастъ жппреїзраре доведеще о артъ, шї о артъ зпаїнтатъ. 3. Міхаїѣ ашеазъ 2 тзпзрї жпаша възлъ посїдіе жпкът прппъдеще тоатъ арїпа дреалтъ а арматеї тзрчещї. 4. Міпзпата і-свіре че вітеазл кьпітан Кочеа кз маї пздіп де 400 кълзредї фъкъ асзпра арматеї тзрчещї лзвнд'о пе ла спате шї рьскїрзнд'о жп време че Міхаїѣ о ісвіа жп фронт. ¹⁾

«Търчїї, зіче зп азтор векїѣ дескрїїнд ачеастъ баталїе, се лзптаѣ ажзтораді де тзлдіме

¹⁾ Engel t. 1. ф. 236.— Hammer t. 2. ф. 604.— Cogalnicean ф. 151.

ші де нѣтъ, Ромънїи де тѣрие шї жндръсна-
лъ.» (Turci pugnant adjuti multitudine et nu-
mero, Valachi fortitudine et audacia).¹⁾

Ла «баталіа де ла Сїбіѣ» (1599. Окт. 28),
vedem пе Міхаїѣ а да рѣндзелї сале де баталїе
о посїціе облікъ; атакъл се фѣкк нѣтаї асѣ-
пра арїнї стѣлде шї чентрѣлї. Ромънїи ла
жнчепѣт пердѣсерѣ баталїа шї се рѣскїрасе-
рѣ, кѣнд Міхаїѣ їсѣзтеще аї ралїа, пѣвѣлеще
кѣ їнїалѣ асѣпра Трансїлваненїлор вїрїторї,
шї ле стѣлде вїрїнца. Ачеастѣ баталїе е чеа
д'ѣнтѣе нде їсторїа поменеще де жнтрѣвїн-
цареа ресервелор. Трансїлвенїи пѣ шїѣрѣ а о
жнтрѣвїнца п'а лор ла време, де ачеа ле скѣ-
пѣ вїрїнца. Міхаїѣ се фолосї маї вїне д'а-
лї.²⁾

Ла «баталіа де ла Мірісло» (1600. Септ. 8),
vedem пе Міхаїѣ ашї акоперї флакѣрїле а-
шезѣндѣшї армата жнтре рѣл Марѣс шї н
деал. Ел авѣ песокотїнѣ д'а пѣрѣсї ачеастѣ
мїнѣлатѣ посїціе, шї де'а лѣа жнгоапѣ пе Трап-
сїлвенїи, карїи се трѣсесѣрѣ пе Деес; асѣфел
ел кѣзѣ жн кѣрса чеї-о жнтїнесѣ ѣенералѣ

¹⁾ *Conspectus Historiae Valachiae auxilio cum divino ab anno reparatae: salutes 1595.*

²⁾ *Bethlen t. 4. ф. 384. шї жрѣтѣоареле.— Cogalnicean ф. 198-9.*

Баста ши пердъ ачеастъ баталіе жпсетпатъ,
чеа д'ѣнтѣѣ жп кара фъ бірѣт. ¹⁾ +

Ла «баталіа де ла Торосзло» (1601. Ав-
густ 2) армата Ромънеаскъ ши жппърътеа-
скъ ера ашезатъ жптр'о посііе фоарте възпъ
не зн deal. Сісісмонд Батторі къ о арматъ
de доъ орі маї mare ера ашезат не алт deal
опосіт; о кѣмпіе деосевіа амбеле армате. Мі-
хаіѣ стъ жп пелзкваре ши ашеаптъ ка връж-
ташъл съ віе съ-л ловеаскъ. Кънд ачеста
се коворіа не мѣпте, Міхаіѣ жл тръснеще
къ артилеріа са. Неоръндзіала връжташълзі
крескънд жп тречереа лзі пріп кѣмпіе, Міхаіѣ
ши Баста се фолосескъ д'ачест мінзт пріпчос
ши факъ о ісвіре атът де іѣте жпкът жіошоа-
ръ 10,000 оамені жп време че еї пз пердъръ
де кът 300. Ачеаста фъ чеа маї дін жртъ
бірѣпцъ а Ерѣлзі ши зна дін челе стрълъ-
чіте. ²⁾

Ла «баталіа де ла Петерсдорф.» (1611.
Ізліе 12), Трансілванені ісвіръ чептръ арма-
теї поастрѣ. Педестрїмеа поастръ пздіп пз-
тероасъ се спарѣ кържнд, баталіа ера пѣр-
дѣтъ, кънд Шерван I пзмаї къ ажѣторъл къ-

¹⁾ Cogalnicean ф. 211.— Engel t. I. ф. 261.

²⁾ Memoires Chronologiques pour servir à l'histoire universelle
de L'Europe depuis 1600 jusqu'en 1716. t. 1. ф. 16.

лъримей режптокми лъпта ши къщигъ о бирѣп-
цъ стрълъчитъ ¹⁾

Ла «*batalia de la Dedej*». (1631. Окт. 26),
Роши де деаръ карії ераѣ жи арина стънгъ
исвиди де Тътарі се дескісеръ ши жи лзаръ жи
міжлок. Лъпта се ацигъ атъпчи грозов жи а-
рина стънгъ. Еа се кѣтзникъ жи зртъ ла пе-
дестримеле дин чентрѣ. Де чинчи орі педестри-
меа Ромънеаскъ фѣ режптинсъ де педестри-
меа Молдованъ ши де чинчи орі еа пѣвбли
де испоавъ. Жи ачеастъ баталие ка ши жи
челе маї тѣлте педестримеа с'а лъптат жи
протіва педестримей ши къльримеа жи протіва
къльримей. ²⁾

Тавериме жи грѣдите (*les camps retranchés*),
ераѣ кѣпоскѣте де Ромъни тѣкъ дин веакъл ал
XV. Ла баталиа де ла Косова видем пе Хѣ-
ниад а'ши жи грѣди тавъра. Жи грѣдириме се
фъчеаѣ кѣнд кѣ шанцъри кѣнд кѣ каре легате
ши тѣплѣте кѣ пѣтѣнт.

Исвиреа ши апърареа четъцилор ера жи ачееаши
старе де прѣпчие ка ши жи тоатъ Еуропа.

Ла 1595. видем жпсъ ошѣреа Ромънеаскъ
ши Трансилванъ а се пѣрта ла жи пресърареа
Търговищеї дѣпъ оаре каре принѣпъри фѣкънд

¹⁾ Cogalnicean ф. 258.

²⁾ Fotino t. 2. ф. 172—4.

ші шанцѣрї аконерите (fossés couverts), спре а се апропіа де зидѣрї. ¹⁾

Четѣділе дереї ераѣ: Цѣрѣѣ, Брѣла, орашл де Флочї, Тѣрговїщеа, Бѣкзрещїї, четатеа Негрѣ Водѣ, Поенарїї зидїтъ де Ценеш ВВ, Домаїка. ²⁾ Телеафла шї Крѣчѣна. Ачеастѣ дїн зртѣ о лзарѣ Молдовенїї дїн презлѣ кѣ жѣдецѣл Пѣтна ла 1473. ³⁾

Ла 1544 Тѣрчїї кѣпрїнсерѣ Брѣла, Тѣрнѣ шї Цѣрѣѣ не каре ле цїнѣрѣ пѣлѣ ла 1830.

Ла 1659 Георгїе Гїка I дїн порѣнка Сѣлтанѣлї дѣрѣмѣ тоате четѣділе.

Афарѣ де четѣділе де маї сѣс маї ераѣ тѣлте алте четѣдїї каре апѣра їнтрѣрїле тѣвдїлор шї вадѣрїле Дѣлѣрїї. Рѣїнеле ачестор четѣдїї се вѣд ѣнкѣ шї жп зїоа де астѣзї п'алокзреа. ⁴⁾

¹⁾ Cogalnicean ф. 157. — G. Tomasi жп каргеа са аре жп тавлоѣ каре аратѣ арміа крещїнеаскѣ сосїнд жпаїнтеа Тѣрговїщеї. Ачеастѣ четате есте жп фаца планѣлї не деал; крещїнїї вїн де ла порд-вест, шї аѣ шї ашезат о батерїе кареа пѣшкѣреще четатеа, Тѣрчїї фѣг спре рѣсѣрїт, жнде се вѣд тѣлѣрїле шї вагазѣрїле лѣсате де дѣлшїї. Аван-гарда кѣлѣреацѣ а крещїнїлор се веде жп лѣпѣ кѣ арїер-гарда Тѣрчїлор. Осташїї Ромѣнї ка шї чеї Трансїлванї се вѣд пѣртѣнд касче кѣ пене марї; кѣлѣрещїї порт кѣїрасе.

²⁾ Engel t. I. ф. 154.

³⁾ Леагонїсецѣл, дереї Молдовїї (1352—1599. ф. 138.

⁴⁾ Афарѣ дїн тѣлте рѣїнѣрї де четѣдїї каре дѣлѣ мате-

Орѣшанїи ераѣ жисѣрчинаѣи кѣ апѣрареа четѣдїлор ¹⁾, де ачееа пїчї п'а прогресат тѣлт ачеастѣ ратѣрѣ а артеї мїлїтаре. Мѣнѣїї шї стѣфоаселе пѣдѣрї ераѣ четѣдїле Фаворїте а ле Ромѣнѣлѣї, шї ел щїа вїне сѣ ле апере не ачеле.

Ачеаста а фост арта мїлїтарѣ шї жптокмїреа пѣтереї армате ла ромѣнї. Деспре вѣпѣтатеа ачестїї жптокмїрї, вїтежїа шї щїїнда ромѣнїлор пот тѣртѣрїсї 76 де кампанїї дїн

рїалѣл лор се вѣд а фї клѣдїте дїн времеа Ромѣнїлор сѣнт тѣлте алтеле че се вѣд а фї маї поѣе, аша:

Ла Рѣсвоенї не хотар дїн сѣсѣл сатѣлѣї Порчещїї, дїн дреанта Жїлѣї се афлѣ шї акѣм о четѣдѣе.

Алтѣ четѣдѣе се афлѣ дїн жос де сатѣл Бѣрлещїї д'астѣлга апїї.

Алта еар жп дрептѣл сатѣлѣї Брѣдещїї д'астѣлга Жїлѣї.

Ла каса алѣл лѣнгѣ Кѣчїлещїї д'астѣлга апїї се афлѣ рѣїне; асемїнеа шї ла сатѣл Кремене Сѣд Горзї, ла гѣра Балашѣлѣї жп Жїѣ, ла сатѣл Рекарїї д'астѣлга Жїлѣї, ла сатѣл Мѣеренїї жптре Олтед шї маї сѣнт рѣсїнѣрї де о четате не кареа дѣрпанїї о пѣтеск: "четатеа тѣерїї,,

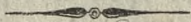
Пе Нїаслов де ла вале де сатѣл Креведїа с'а гѣсїт о зїдїре рѣїнатѣ че дѣрпанїї пѣтеск "четатеа фететї,,

Пе ана Арѣешѣлѣї жп Плаѣл Арїфѣлѣї лѣнгѣ ачест рѣѣ пѣпѣ астѣзїї сѣнт зїдїрї де четате, че се зїче а фї алѣї Неароге ВВ. Алте четѣдѣї се маї гѣсеск ла Орвенка шї Бозореанка жп жѣдещѣл Телеорман, шї алтеле.

¹⁾ Cogalnicean ф. 243.

каре 19 жтпротіва Търчілор, 15 жтпротіва Молдовенілор, 13 жтпротіва Трансільваненілор, 15 чівіле, 6 жтпротіва Полонезілор, 5 жтпротіва Ънгърілор, і жтпротіва Българілор, ші жтпротіва Гречілор, і жтпротіва Казачілор. Ѓн ачесте кампанії с'аъ дат маї тълт де 80 баталії рѣндзїте, де каре жн 75 армата Ромънеаскъ, аъ фост партеа прїнципалъ, еар жн 5 ка аліатъ, ші маї тълте лѣпте деосевїте.

Ценералїї чїї маї вестїїї че аъ командат армателе Ромънешїї афаръ де Домнїї Мірчеа I, Дан III, Влад Цепеш, Радъ де ла Афѣмадї, Міхаїѣ Вітеазъл, Шерван I ші Матеїѣ I, аъ фост Дан непотъл лѣї Мірчеа, Zăvoie Negръ, Радъ Бъзесекъ, Банъ Міхалчеа, Банъл Манта, Фаркаш, Алверт Кїралї, Банъл ѡдреа, Бава Новак, Георге Рач. ші алдїї.

ПАРТЕА II.

I.

Пътереа арматъ де ла ашезареа Домнілор
фанариоді пън ла Регламент.
(1716—1832.)

Ziua de 10 Феврзаріе 1716 фъ о zi de до-
ліѣ пентръ Ромъні: жи ачеа zi Некълаї Ма-
врокордат чел д'ѣлтѣѣ Домн Фанариот се
зркъ пе слѣвитъ трон ілэстрат де Басарабі.

Фанариотъл прічепъ віне къ пътереа Ромъ-
нілор ера жи інстїтѣціле лор; де ачеа нічі пъ
жнтързіѣ а съпа ачеле інстїтѣці спре а пре-
гъті неамълзі сеѣ о лънгъ dompire. Ел ашезъ
тетеліле сістемеї че тревзіа а се сзпстїтѣа жи
докъл констїтѣціей поастре, лъсънд ла зртъ-

торії сеї жпсърчинареа де а ле десволта ши а ле консфинци. Довадъ деспре ачеаста не дъ жпсши Костантин Маврокордат, зикънд жп актл реформеї де ла 1741 къ: „Лачеастъ реформтъ ел аъ зрмат жпвѣдътъзрілор пъринтелзі съъ Некзлаї ВВ.“

Жпккъ жп чел д'ѣлтѣѣ ан а dompireї сале, Некзлаї Маврокордат жпнзцінъ мѣлт армата ши мїліціа. Дзпъ джпсзл Костантин Маврокордат ла 1739 десфїнцъ де тот векиа органисаре мїлітаръ а църїї. Дїн арматъ ел пѣстръ пзтаї о сзтъ доъ зечї талпашї ши алці атѣдї казачї, ла карї ле плѣтїа къте треї леї не лзпъ; еаръ не чеїлалці осташи лї десфїнцъ де тот, сзлзїндзї жп рѣндзл дажпнїчлор де овде. Гарда лзі о алкѣтзї де вр'о кътева сзте де тзрчї ши арпѣзці. Де асемїне стрїкъ не сѣтенїї пзмїдї Спѣтъреї, Постелнїчеї, Вістернїчеї, Пѣхърнїчеї, ш. ч. л. кзт ши къпїтенїїле де не ла жѣдеде, лзънд ши къртзїреа жѣдеделор дїн тѣна къпїтанїлор мїїлор, ши дѣнд'о Исправнїчлор. Дїн мїліціе ел опрї пзтаї 1620 де слзжїторї пентрз слзжвеле дїн лъзптрз ¹⁾.

«Ачеастъ стрїкаре а армателор, зїче ценералзл Вауер, жпчензтъ де татъл, ши сѣвжр-

¹⁾ Вауер ф. 69. — Фотїно т. 3. ф. 489, 352, 358. — Капталъзїно ф. 57, 63. — Соголнїсепан ф. 391.

шітъ де фіѣл, слѣви де тот статѣл: нѣ нѣтаѣ къ еа грѣви ковѣршіреа проіектелор Пордії, лѣсънд цара Ротънеаскъ жп капрічіа еї, фѣръ темере де контразічере саѣ де револтъ, дар еа еспѣсъ ѣнкъ цара ла сѣпѣрѣріле Тѣрчілор, шї маї къ сеатъ а лѣкъіторілор дїп вечіпѣтатаеа Дѣнѣрії, врѣжташії еї чеї маї не'тпѣкаді. Еї атѣнчі фѣчеа некѣрмат пре'т-вльрї прїп цеаръ скоцънд дарѣрї де ла Домп, депрѣдънд не сѣрачі, фѣкъндѣсе жп ачеа време стѣпнїї не тот комерцѣл, къчі нѣ маї ераѣ враце армате ка съ педепсеаскъ ачесте фѣрѣделеці.)¹⁾

Есте де жпсѣтнат къ реформа лѣї Маврокордат жптрѣ кът а къпрїне діспосїдії регѣ-лементаре, шї де жп інтерес маї секъндар, с'а прїміт шї с'а жптѣрїт де овѣдеаска адѣнаре; еаръ десфїїндареа пѣтереї армате п'а жпкъ-вїндат'о нїчі жп Ротън, де ачееа нїчі къ се афлѣ трекѣтъ жп актѣл де реформѣ.

Ле пѣса грѣѣ ротънїлор сѣп Фанарїоці, ле пѣса къ тѣлт маї грѣѣ къчі нѣ авеаѣ нїчі о карїерѣ спре аші десволта талентеле лор остѣшеці; де ачееа де къте орї вр'жп кънї-тан маре се івіа жп Еѣропа, Ротънїї алергаѣ къ глоата сѣнт стеагѣріле лѣї. Асфел тѣлді

¹⁾ Bauer.

ромънї се деосевїръ жп армата лѣ Карол XII, рецелє Свезїєі ¹⁾; асфел маї жп зрмъ мѣлцї Ромънї слзжїаѣ жп армата лѣ Фрїдерїк-чел-маре Рецелє Прѣсієї, жптре карє Радзл Ко-коаръ че ера Хотноц шї Тѣдор дїн Богдъ-нещї ²⁾

¹⁾ Аналеле остъшещї не-аѣ пѣстрат о фаптъ жп дрѣспєадъ а зпїї осташ Ромън, дїн времеа кънд Карол XII се вѣтеа жп Полонїа къ Полонезїї шї Рѣшїї. Ла 1706 жп кѣпїтан Ромън слзжїнд жп ар-мата Рецєлѣ Карол XII апронїндѣсе де жп ораш ал Полонїєї прїн карє трєвзїа съ трєакъ, афлъ кѣ дѣрєре къ трѣпелє Царѣлѣ сѣнт аколо фоарте пѣ-тероасє. Кѣм лѣѣ ачєастъ шїїпцъ, ласъ не аї сѣї жп зрмъ, жпдѣплекъ не жп Сфєд чє-л жптовършїа сѣ се ласъ сѣл лєдє, жл дѣчє лєгат кот ла кот ла гарда орашлѣї спїнд къ естє шї ел дїн армата Рѣсєаскъ, шї къ жп дрѣтѣл лѣї а гѣсїт вр'о кѣдїва Свєзїї, не карїї їаѣ гѣїат опрїнд пѣмаї п'ачєстє чє-л вѣд, не карє-л адѣчє ла Колонєлѣл сѣѣ. — Ачєастъ фавѣл се прїмєщє прєа вїпє. — Рѣшїї сѣрвєазъ жп тоатє кїпѣрїлє ачєа шїкѣ вїрѣїпцъ, шї вїрѣїторѣл се стрєкоаръ вїпїшор дѣпъ чє шї'а фѣкѣт тоатє об-сєрвациїлє трєвзїпчїоасє. Жп прєцїѣрєрєа ачєаста жпдѣрзєщє не солїадїї лѣї, ел се пѣпє жп капѣл лор, с'апронїє дє ораш, жптрѣ фѣрѣ ставїлъ, гѣсєщє не врѣжмашї вєдї шї жппрѣщїадїї, шї дѣпъ чє аѣ трє-кѣт сѣпт аскѣдїтѣл савїєї не тодї кѣдї 'ї-аѣ ешїт жппїнтє, їєсѣ фѣрѣ а фї гонїт прїн цоарта дїн протївъ: (stratagèmes militaire et russes de guerre, Paris. t. 2. p. 225.)

²⁾ Жптрє хрїсоавєлє монастїрєї Аркота ам гѣсїт о мѣртѣрїє дїн анѣл 7271. (1763) карєа жпчєпє аша: „Еѣ Теодор монахѣл дє ла скїтѣл Фрѣдїпєнї карє не мїрєпїє м'ам кїємат Тѣдор дїн сатѣл Богдъ-нещїї Епїскопїєї, адєвєрєз кѣ ачєастъ скрїсоарє а мєа

Александръ Ипсилант, сѣгърѣл Domn Фана-
ріот, кързіа сѣптем даторі рекзоціицѣ, пеп-
трѣ жтвѣхитѣдіріле че а фѣкѣт, реорганисѣ
ла 1775 векіле рѣтѣшиде дін арматѣ, маї
адѣоцінд ші алді слѣжиторі. ¹⁾

Патѣнчі пѣтереа арматѣ се деосевіа жп
«слѣжиторі дін лѣхитрѣ ші слѣжиторі дін афа-
рѣ.»

Чеї д'ѣнтѣ ераѣ :

100. Лефеѣї сѣпт'ѣн кѣпѣтан.

100. Лефеѣї сѣпт Вел-чеазш.

400. Сеїменї сѣпт Баш Бѣлѣваша.

50. Катане сѣпт'ѣн кѣпѣтан,

100. Помпїерї сѣпт дої кѣпѣтанї.

400. Скѣтелнїчї сѣпт опт кѣпѣтанї de mar-
ціне.

50. Потерашї сѣпт ѣн кѣпѣтан.

Ачестїї тоді ераѣ сѣпт Спѣтарѣл; еар сѣпт
Ага ера :

датѣ ла шѣпа Сѣпціей сале пѣрїптелѣї Стефан Е-
гѣшенѣл сѣптеї монастїрї Аркота, ші ла тот сово-
рѣл сѣптеї монастїрї, прекѣш сѣ се шїе кѣ фїнд
еѣ жп рѣспїрїцѣ, катанѣ жтпревѣн кѣ алді то-
варѣшї, ші фѣкѣндѣсе жп деара ачєаста паче, пої
ам тере жп деара Брандїѣргѣлѣї фїнд аколо рѣ-
спїрїцѣ, ші жтпревѣндѣштѣ еѣ кѣ ѣн Радѣ Кокоа-
рѣ че аѣ фост Хотноц, шї-аѣ сѣѣс кѣ фїнд ел аїчї
жп деарѣ, ш. ч. л.

¹⁾ Хрісовѣл лѣї Александрѣ Ипсилант 1775 Декѣмвриє.

120. Талпаші сѣпт кѣпитанѣл Дорованді-
лор.

120. Казачі сѣпт полковникѣл Бѣкзрещі-
лор.

120. Казачі сѣпт полковникѣл Търговецїи.

120. Слѣжиторї сѣпт стеагѣл Аѣї.

500. Слѣжиторї кѣ треїзѣчи кѣпитанї.

Слѣжиторїи дїн афарѣ ераѣ жп нѣшѣр de
3144 сѣпт 78 кѣпитанї. Еї ка шї маїнаїнте
ераѣ сѣпт команда Спѣтарѣлї, шї стрѣжїаѣ
марѣїніле.

Челе 78 кѣпитѣнїи ераѣ зрѣшѣоареле:

Жп жѣдеѣл Слам-Рѣшникѣл 8 кѣпитѣнїи:
Фокшанї, Градїста, Мѣнсїненї, Рѣшникѣл,
Комїсоаеа, Вѣртїшкої, Белѣзгата, Ыптѣ-
роаса.

Жп жѣдеѣл Бѣзеѣ, о кѣпитѣніе а тѣргѣлї
Бѣзеѣлї.

Жп жѣдеѣл Сѣкзенї 3 кѣпитѣнїи: Мѣрѣї-
ненї, Гегенї шї Слѣжиторїи Жѣдеѣлї.

Жп жѣдеѣл Праова, о кѣпитѣніе а Пloe-
щїлор.

Жп жѣдеѣл Іаломїца, 6 кѣпитѣнїи: Лїкїре-
щїи, Стелнїка, орашѣл de Флочї, Гѣрвова,
Словозіа шї Пѣдѣреа Жѣдеѣлї.

Жп жѣдеѣл Іафовѣл, 7 кѣпитѣнїи: Чокѣ-
нещїи, Олтенїца, Гергїца, Подѣл Пітарѣлї,
Кѣпѣченї, Обїлещїи, Пѣдѣреа Жѣдеѣлї.

Ѓн жздецѣл Дѣтвовица, 3 кѣпитѣнїи: ка-
зачїи Тѣрговещїи, Флорещїи ши Бѣленїи.

Ѓн жздецѣл Влашка 8 кѣпитѣнїи: Одибое,
Daia, Гѣещїи, Кѣлзгѣренїи, Бачїз, подѣ Доам-
неї, Капалегѣ ши Пѣчїзл Талиї.

Ѓн жздецѣл Телеортан 6 кѣпитѣнїи: Мар-
талодїи Жздецѣлзи, Zmicca, Рѣшиї de Bede, Ба-
лациї, Камансѣл, ши Чюкѣнещїи Бордїи.

Ѓн жздецѣл Мѣшчел 2 кѣпитѣнїи: Калие-
щїи ши Слѣжиторїи Жздецѣлзи.

Ѓн жздецѣл Арѣш, 4 кѣпитѣнїи: Ловїщеа,
Пїтешїи, Вѣлѣторїи ши Пѣдѣреа Жздецѣлзи.

Ѓн жздецѣл Олтѣл 7 кѣпитѣнїи: Слатїна,
Ѣда, Шерѣлнещїи, Бѣлеаса, Гѣргѣїл, Ката-
нїле Слатїнеї ши Слѣжиторїи.

Ѓн жздецѣл Романациї, 4 кѣпитѣнїи: Кара-
калѣ, Сѣлазѣ, Подѣ Балшѣ, Катанїле Кѣлѣ-
рашїлор.

Ѓн жздецѣл Вѣлчел 4 кѣпитѣнїи: Слѣжі-
торїи Рѣмнїкѣлзи, Вѣлѣторїи, Катанеле Потерїи
ши Катанеле Марѣ.

Ѓн жздецѣл Должі 3 кѣпитѣнїи: доѣ а ле
Потерей ши зна а Слѣжиторїлор Жздецѣлзи.

Ѓн жздецѣл Горзи 4 кѣпитѣнїи: а Слѣжі-
торїлор, а Мечїлцилор, а Вѣлѣторїлор, ши а
Хайдѣчилор предациї.

Ѓн жздецѣл Мехедїш 7 кѣпитѣнїи: а Пла-

ѣлзі, Чернеці, Калафатъ, Гіамланіца, Бого-
сі, Бодіца, ші Слѣжіторіі Жѣдецлзі. ¹⁾

Тоці слѣжіторіі атѣт дін лѣзптрѣ кѣт ші
дін афарѣ слѣжіаѣ кѣ съптѣшѣна. Чеі карі
пѣ мерѣаѣ ла рѣндѣл де съптѣшѣпѣ, плѣтіаѣ
Спѣтарѣлзі саѣ Аѣці о леіцѣ. Еі ераѣ жп чеа
маі проастѣ старе, ші нічі пѣ меріта а се пѣ-
мі осташі. ²⁾

Пе Арпѣзці, Іпсілант і-а лѣат съпт ко-
манда лзі імедіатѣ. Ел а армат маі ѣптѣѣ
пе осташі кѣ пѣці кѣ ваіонете, пе каре ле а
адѣс де ла Віена пріп жп преот Італіан. ³⁾

Кѣптіеніле дін афарѣ се маі жтѣлдіріѣ
жп зртѣ, ші се жптокмі ші кѣте о полковні-
чіе де фіе каре жѣдец.

Ла 1787 Ніколаі Петре Маврогені фѣкѣ
оаре каре жтѣлдіріі жп оѣіре, хотѣрѣнд
ші лефіле слѣжвашіор, ші прекѣртѣнд абѣ-
зѣріле че се жптродѣсѣсерѣ. ⁴⁾

Атѣпчі ачеі слѣжіторі се деосевірѣ жп рѣ-
своѣл кѣ Немціі, ші маі кѣ сеатѣ жп лѣпте-
ле де ла Сінаіа ші Козіа.

¹⁾ Каптакѣзіно. ф. 320-326.

²⁾ Baur ф. 81. 87.

³⁾ Sulzer t. 3. p. 258.

⁴⁾ Хрісовѣл лзі Маврогені жентрѣ вѣрасла Спѣтѣріеі
1787 Март 4.

Дъпъ Маврогені ші ачесте жпчепътърі de о арматъ скъзъръ тълт. Дорінда Ромънілор d'a аве о арматъ регълатъ жп пічюаре пѣ се пѣтеа живіице; асфел ла 1802, еї жші черъръ de Domn пе Костантін Інеілант, пѣтаї къчі ачеста лі-аѣ фъгъдѣит къ ва жптокмі векіеа органисаре мілітаръ. Фанаріотъл възъндѣсе Domn тші зїтъ фъгъдѣица.

Жп сфършіт анъл 1821 вені. Атѣпчі жп деаръ се манифестъ зна дін ачеле мішкърї еперѣче каре арѣтѣ жпнеда попоарелор, ші доріндалор de пропъшіре. Дѣхъл націоналітѣдїї се деѣпентъ ші Ромънії скътъръръ жѣгъл фанаріотік че зп веак жптрег жї апѣсъ. Грігоріе Гіка пѣсъ темеліе арматеї Ромънеѣї, органисълд трѣпъл de Пандѣрі. Ачестї Пандѣрі дін презпъ кѣ Волонтірїї се деосевіръ фоарте тълт жп рѣсвоїѣл дін зртъ а Рѣшілор ші таї кѣ сеатъ ла Бѣлѣѣї, Чірешъ, Скела-Кладовїї ші Калафат.

II.

Пѣтереа арматъ сънт Регъламент.

1830—1844.

Жп сфършіт вені зїоа кънд се рѣстърпъ реформа фанаріотікъ, ші редовъндірѣм о парте дін векіле поастре інстїтѣдїї.

Регъламентъл рекъноскъ челе треї пѣрѣї алкѣтзїтоаре зпѣї възне органисърї остѣшеѣї:

арматъ, милиціе ши рѣдікареа глоателор; апликареа жпсѣ че а фѣкѣт, нѣ поате адѣче ісправа дорітѣ.

«Ощіреа перманентъ», сѣпт непотривітеле пѣтрі де «стреажъ пѣтѣтенеаскъ ши милиціе пѣтѣтенеаскъ» с'а алѣтѣт ла 1830 де доѣ арте: педестрїме ши кѣлѣрїме. Еа се жтпѣр-ці жп треї реѣменте, фїе каре де доѣ бата-ліоане ши доѣ скадроане.

Баталіонѣл се алѣтѣтѣще де патрѣ компа-нїї, компания де доѣ плотоане, ши плотоѣл де шесе деспѣрѣрї.

Скадронѣл се алѣтѣтѣще де патрѣ плото-пѣрї, ши плотоѣл де шесе деспѣрѣрї.

Баталіонѣл ши скадронѣл ка зпїтѣцї де пѣ-тере кѣпрїндеа ла жичевѣт: чел д'ѣнтѣїѣ 586 оаменї, ши чел д'ал доїле 190 оаменї кѣ офї-церї жтпрезпїѣ.

Ощіреа се командѣ en chef de мареле Спѣ-тар ажѣторат де зп Стат-Мажор.

Стрѣпѣереа осташілор се фаче прїп коп-скрїпціе ши жттраре де вѣпѣ воїе. Жпвоїреа д'а пѣне ом жп лок, астѣ тѣсѣрѣ деморалї-зѣтоаре армателор, есте ажторїсатѣ де ле-ѣїзїрї. Конскрїпції, дѣпѣ леїѣїре, тревѣ сѣ се трагѣ кѣ сорці. Ачеастѣ тѣпѣзїтоаре тѣ-сѣрѣ пѣп'ажпн ѣпкѣ пѣ с'а 'ndepїnїт.

Nime нъ се поате прѣми жи слъжбъ де кѣт жи вѣрстѣ де 20 пѣпъ ла 30 ані.

Прѣвѣлецѣрѣле чѣнѣрѣлор де жос, сѣнт: ка фамѣліа солдатѣлѣ съ фѣе скѣтѣтѣ де даждѣе кѣтѣ време ва слѣжѣ ел; еарѣ слѣжѣнд треѣ термѣні, атѣнче довѣндецѣе дрептѣл ачестѣ де скѣтѣре не вѣадѣ.

Жѣтерѣкѣмѣнтеа солдатѣлѣ, дѣпъ тречѣреа дѣн слѣжбъ, рѣтѣне алѣ, прекѣт шѣкалѣ ла кѣлѣредѣ.

Чѣнѣрѣле де сѣс н'аѣ алт прѣвѣлецѣѣ де кѣт, кѣ слѣжѣнд треѣ ані жѣтр'ѣн ранг, съ аѣбѣ, ѣешѣнд дѣн слѣжбъ, дрепт ла жѣн ранг маѣсѣс.

Ощѣреа а жѣчеркат оаре каре префачерѣ де ла алкѣтѣреа еѣ пѣп'акѣт: скадроанеле каре ла 1835 се жѣсерѣ жѣтр'ѣн реѣѣмент деосевѣт, ла 1843 се редѣсерѣ не жѣтѣтате, шѣ се детерѣ еарѣшѣ жи адмѣнѣстраѣіа колонелѣлор де педестрѣме. Акѣт о жѣчеркаре де жѣн ан де зѣле а фост дестѣл, спре а арѣта кѣ кѣлѣрѣмеа нѣ поате мерѣе вѣне, де кѣт авѣнд адмѣнѣстрареа еѣ деосевѣтѣ.

Ла 1843, спре а се жѣплѣні редѣкѣіа фѣкѣтѣ жи Кѣлѣрѣме, шѣ жи кордонашѣ, еарѣшѣ се тѣрѣ нѣтѣрѣл солдаѣлор де педестрѣме, шѣ баталѣонѣл ажѣсѣ се фѣе де 800 оашенѣ афарѣ де офѣцерѣ.

Ла 1844, се маѣ адѣоѣі о атреѣа артѣ:

артилерія, алкътзітъ пълъ акѣм де шесе тз-
пзрі. Ачеастъ артъ п'а приміт ънкъ о орга-
нісаре хотърітоаре. Асеміне се леѣзі а се
жптокмі ші о компаніе де помпнері.

Ефективъл оцїреї акѣм есте песте тот ші жп
комплет де 5608 оаменї, дїн каре: 4869 чї-
пзрі де жос жп педестрїме ші 574. жп кълърїме,
126 оверї-офїдерї жп педестрїме ші 20 жп къл-
лърїме, ші жп амбе арме 18 ставї-офїдерї.

Де ші п'ар пзтеа чїнева жпвїновѣдї ачеастъ
оцїре жп прївїнда тълзїреї артелор ші а еволз-
дїлор, дар есте ънкъ примїтоаре де тзлте
жмвзптъдїрї. Аша інстрѣкція офїдерїлор че е
не'пгрїжїтъ, дзхъл остъшеск чеї ліпсеѣе, черѣ
о таре лзаре амїнте а Кърмзїреї. Жптокмі-
реа знеї фої остъшещї кареа съ се деїе жп
тълна офїдерїлор, еартъ маї кз сеатъ жпток-
міреа знеї сколі остъшещї спеціале жп каре
съ се формезе атът офїдерїї пентрѣ кълте-
треле арме, кът ші жп трзп де інїнерї, сжнт
де неапзратъ тревзїндъ. Ачеастъ скоалъ
ар коста пздїп жп прївїнда мїнзпателор фо-
лоасе че ар адзче.

Мїліціе. Інстїтѣдїле кърора се кзвїне пз-
міреа де мїліціе, ла пої сжнт; «Жандартїї
ші Кордашії кз Потекашїї.»

Трзвїл кълрещ де Жандартїї, кърора с'а
дат векїеа пзміре де Доробандїї, с'а жпток-

шіт ла 1832. Жисърчинареа ачестѣ трѣп есте съ жтвлінеаскъ слѣжве лѣнгъ партеа адміністративъ, ші спре а слѣжі де ресервѣ ошїреї асігърѣнд лінішеа овшеаскъ де вѣнтѣріле фѣкѣторілор де реле.

Дорованці се жтпартѣ жнкѣпрѣрїї де 10 оаменї. Треї д'ачесте кѣпрѣрїї слѣжескѣ не кѣршат не лѣнгъ кѣрмѣиторїї ші зна не лѣнгъ сѣп-кѣрмѣиторїї Жѣдеделор. Нѣмѣрѣл лор есте жптреїт ші фїе каре се афлѣ жп слѣжвѣ кѣте 10 зіле не лѣнѣ, афарѣ де 'нтѣмплѣрї страордінаре.

Асѣпра Дорованцілор де не лѣнгъ кѣрмѣірї се орѣндѣще жп Тїст каре се адеѣ де кѣрмѣиторѣл Жѣдедѣлѣї дїн прежнѣ кѣ пропрїетарїї лѣкѣиторї аї ачелѣї жѣдеѣ, ші се жпѣтреще де Сфатѣл адміністратив.

Каселе Дорованцілор се скѣтеск де капїтаціе ші рекрѣтаціе. Еї прїмеск леафѣ жп леѣ не зі пентрѣ челе 10 зіле че се афлѣ жп слѣжвѣ жптр'о лѣнѣ; кѣпрарїї прїмеск кѣте жп леѣ ші жѣмѣтате не зі, ші Тїстїї 100 леї не лѣнѣ. Капїтаціа ші леафа лор каре ла жпчепѣт се плѣтїа дїн каса ресервеї Вістіерїеї, де ла 1834 се плѣтеще дїн кѣтїле сателор. Ачеастѣ тѣсѣрѣ а фост прїчіна чеа маї де кѣпїтенїе дїн кареа а сѣрѣчїт ші с'а жпглотїт жп даторїї ачеле кѣтїї, жпкѣт астѣзі

пз таї сжнт жп старе а жптімпіна келтзелеле лор челе таї неапърате.

Доробанці сжнт жндатораці съ слзжеаскъ кълърї, артаці шї жлвестаці жптр'о звїформъ къ келтзіала лор.

Нзпърэл Доробанцілор дїн тоате жздецеле Пїнчїпатэлзі есте акжм де 4,362. Еї ар пзтеа алкътзі оцїреї о ресервъ мїнзпате, шї ар фї пзтзт жпплїні скопэл жптокмїреї лор, дакъ с'ар фї ждеплїнїт взпа дїспосїціе а арт. 11, шї 13, а лецїзїреї де ла 1831, шї а арт. 4 шї 9 а лецїзїреї де ла 1834, кзпрїнззтоаре: ка ачестї Доробанці съ се алеагъ таїкъ преферїре дїнтре солдації їешїці дїн слзжвъ, съ се депїнзъ неїчетат ла арме, шї съ ле аїгъвіне жпгрїжіте, пентрз каре съ лї се факъ ревісіе де доъ орїне ан де зп трїміе жптр'адїнс а Мїнїстерїэлзі дїн лзхптрз.

«Кордонашії шї Потекашії» с'аџ жптокмїт ла 1834 супе а стрезжі, сзп прївігерееа оцїреї, пїкетзріле шї потїчеле че се афлз жптре пзкптрїле де дїстанції стрзжзїте де оцїре, каре сзпнт таї къ сеамъ карантїнеле шї каптоареле Вїтїї. Тодї сзтенїї дажнїчї де не марціне, жп старе д'а пзрта арме, де ла взрстз де 20 апї пзлз ла 50, сжнт даторї де се жптокмеск жп чете де къте шесе оаменї, шї фїе каре чеатъ слзжеще не рзнд къте о сзптзшзлз.

Стрѣжбіреа зивї пікет се дѣ ла 120 фамилії.

Андаторііле сателор че сѣнт жисѣрчіате кѣ паза зивї пікет сѣнт:

1. Д'а аве тот-д'азна патрѣ оаменї жпартаці спре паза ачелї пікет, шї кѣте доївѣс-лашї кѣ жтѣрѣкѣмїнтеа шї храна де ла сіне.

2. Д'а аве лѣнтреде тревзїнчїоасе пентрѣ плѣтіреа пе Дѣнѣре, кѣм шї де а кѣдї каселе тревзїнчїоасе спре адѣностїреа стрѣжбіторїлор.

Прївіледѣрїле Кордонашїлор ка шї а Потекашїлор сѣнт: скѣтіреа де рекрѣтаціе шї де дареа дорованцілор.

Нѣтѣрѣл Кордонашїлор шї а Потекашїлор се зрка ла 1842 ла 39,859 фамилії; ла 1843 с'а фѣкѣт о редѣкціе де вр'о кѣте-ва сате марї департе де марціне.

Ачеастѣ інстїтѣціе вѣлѣ жп прїнчїпїѣ, жисѣрѣѣ аплїкатѣ, а авѣт жп ефект кѣ тотѣл д'жм-протївѣ де чеаа че се ащепта. Сѣ лас кѣ сѣтенїї нѣ с'аѣ депрїнс ла тѣнѣреа артелор шї ла слѣжба остѣшеаскѣ, ка сѣ поатѣ асфел а нѣ маї аве тревзїнцѣ сѣ аївѣ пе кѣрмат осташї пе лѣнѣгѣ дѣлшїї, шї прїнчїпїе зрмаре сѣ жшѣрезе сарчїна ошїреї; дар сѣвт адмїністраціа трекѣтѣ, аѣ ажѣнс жптр'о старе аша де тїкѣлоасѣ, жпкѣт дрептатеа чере а нѣ се маї жптѣрѣзіеа рѣдікареа ачестїї греле сарчїнї

d' асзпръ-ле. О органисаре маї възъ, еар маї кз сеатъ жлтокміреа злзі трзп де офі-дерї гръндерї, ар фї пзтзт де маї 'наїнте скъпа шї пзстра ачеастъ інстїтзціе, кареа ар фї тзрїт атзт де тзлт мїжлоачеле поастре остъшещї. Ачест адевзр сімцїт де тоцї, сі-лісе не кзртзїреа трекзтъ а фзгздзі кз-л ва десфїнда; дар жп дешерт ащептаръ атзта време, кзчї есте жп соарта тзтзлор кзртз-їрїлор вічіоасе а фзгздзі тзлте шї а фаче пзціне, а стїнгерї орї че пропзшїре, а апзса шї а жмпїла попорзл, жп лок де а'л реалца, реалцзндзсе шї еле жмпрезнъ кз дзнсзл.

Жнсфзршїт прїнципїзл «рздікзрей глоателор» се рекзпоскз жп дїспосїціле проектзлї пощ дїп анзл 1832 каре зїче, кз ла жптъмпларе де івіре де тзлхарї, сътенї съ се рздіче кз тоцї ка съїгопсаскз пзпзї вор прїнде сащ жї вор зчїде. Недепрїндереа лзкзїторїлор кз ар-теме фаче ачеастъ тзсзръ маї тзлт ілзсоа-рз; шї де тзлте орї зп жздец жнтрег жп пі-чїоаре пз поате фаче пемїк ла чїпчї шесе тзл-харї віне жпартзцї.

III.

Жпкіере.

Ам въззт органисареа остъшеаскз чеа ве-кїе, ам въззт шї пе чеа позъ. Есте жпвіде-

рат къ ачеаста пз поате жмпліні цълл еї, че есте, d'a ne da o възпъ апъраре національ; къ ошїреа, кареа маї нічї одатъ пз е комплетъ ¹⁾ ръспъндїтъ жп тоатъ цеара, п'ар пзтеа жм-тїмпїна о ісвіре їте шї фъръ де весте; къ Доровандїї асфел кзм сжнт, пз пот слзжі де ресервъ національ; къ цїпереа зїзі аша таре пзтър де Доровандїї есте зькъ преа жмпворътоаре лъкзїторїлор; къ їнстїтудїа Кордо-нашілор шї Потекашїлор е пердзтъ шї пз се маї поате жндрепта шї а адзче вре зп фолос. — Тревзе оаре съ пердем дїн вїдере къ стареа оріентзлї се фаче дїн че жп че маї не сігзръ шї маї не одїхнїтоаре, шї къ о славъ барїеръ не деспарте де дънсзл? Жп стареа ачеастъ славъ жп каре не афлът, пз сжнтем оаре жп прїмеждїе ка вр'о кътева сзте де Пасвандї съ не факъ еаръшї а апзка дрзтзл прївеціей? О асемїне старе есте оаре де дорїт? Шї кът п'ам фї де вїновадї де пз ам преведео дїн време спре а о лекзї?

Есте дар де не апъратъ тревзїнцъ а пзр-чеде кът маї жп гравъ спре о реформаре а органисаціей поастре остъшещї, о реформаре

¹⁾ Ошїреа шї акжн аре лїнсъ де 636 оаменї пълъ ла комплет; ла ачест пзтър съ се маї адаогъ чеї вол-навї алкърора пзтър е дестъл де 'нсъмнат, чеї сло-возїдї кз воїе, шї се вор гзсі фоарте пздїні сзпт steargspї.

каре съ не кизъшлзеаскъ маї възне темеїзрї де апъраре. Спре ачеаста нъ е тревзїндъ а фаче жноїре деосевїтъ жп лецїзїреа че авем. Принципїле фундаментале сънт рекзвоскзте де регзламент, п'авем де кът съ ле дѣм о маї възнъ апликаціе.

Мърїреа оцїреї пзтаї къ нъ не-ар пзтеа фолосї нїмїк, чї зккъ ар фї о пепорочїре пептръ стат. Оцїрїле перманенте азъ жндойтзл дефект д'а фї преа костїсїтоаре шї д'а рзшї фъръ фолос агъте браце агрїкзлтзреї шї індзстріеї. Не лънгъ ачеаста нїжлоачеле поастрє нъ не ар ерта а цїне жп нїчїоаре о оцїре агът де пзтероасъ не кът ам аве тревзїндъ. Тоатъ спєранца поастръ есте дар жп органїсарєа ресервелор націонале.

Пзтереа статзлзї нъ стъ жп армата актївъ чї жп ресервеле націонале; ачест адевър акзт есте жп де овздіе сїмцїт, шї тоате пзтерїле Езропей шї азъ органикат ресервелелор. Франца, гардєле націонале; Австріа Прзсїа шї тоатъ Цєрманїа, Ландвера; Сведїа, Ландвера шї Армата індєлта; шї Рзсїа, колонїїле Мілітаре.

Дїн тоате сїстемеле Мілітаре че ексістъ, жп зїоа де азї, жп Езропа, чеа маї възнъ шї маї раціоналъ е а Прзсїеї.

Пзтереа арматъ жп Прзсїа се жппарте:

1. *Țin* армата de linie.
2. *Țin* Landвера de *Țin*тѣѣл вап.
3. *Țin* Landвера de ал доілеа вап.
4. *Țin* Landстѣрт саѣ рѣдікареа глоателор.

Țin Прѣсія есте леѣе џенераль къ тот Прѣсіанѣл фѣръ екченѣіе требѣе съ слѣжеаскъ саѣ *Țin* арматѣ с'аѣ *Țin* Landвер. Nimine нѣ поате добѣнді вре о слѣжѣѣ de нѣші ва фі плѣтѣ маї *Țin*тѣѣ ачаестѣ datorie.

Армата de linie се алѣѣтѣеце 1. din рекрѣтаѣіа фѣѣѣтѣ *Țin* фіе каре ан дѣнтре тѣнерѣі de ла 20-25 анї. 2. din волѣнтѣрѣі че се прѣітеск шї ла 17 анї. 3. de алѣі волѣнтѣрѣі карѣі слѣжеск нѣмаї *Țin* ан кънд чер воіе къ се вор арта шї екѣпа къ келтѣеалалор. Ачаестѣ класѣ корпѣнде маї *Țin*деосѣѣї пе тѣнерѣі de фаміліе каре аѣ старе шї кърора се дѣ асфел *Țin*леснѣре de а се плѣтѣ de *Țin*datorie d'a слѣжї, нѣсѣ асѣпра тѣѣѣлор четѣѣенѣлор. Асемѣнеа фак шї тѣнерѣі карѣі се хотѣреск пентрѣ алтѣ карѣерѣ. Песте 3 анї ачестѣі треѣ *Țin* Landверѣ ка офѣцерѣі.

Термѣнѣл слѣжѣсї есте de 3 анї. Оаменїі din армата de linie дѣпѣ че аѣ слѣжїт 3 анї, се маї џѣн de арматѣ дої анї, шї се нѣѣтѣрѣѣ *Țin* ресерѣва de рѣсѣвоїѣ (Kriegsreserve.) *Țin* време de рѣсѣвоїѣ ѣ сѣнт хотѣрѣіѣ съ ѣнтре *Țin*датѣ *Țin*корпѣзрѣле лор спре а ле комплета.

Дъпъ тречереа ачестор дої ані, еї інтръ жя Ландвера де 1-ѣл ван, знде се цїи пълъ вор вені жп вржстѣ де 32 ані.

Базл інстїтудїлор Мілітаре а ле Прзсіеї есте Ландвера.

Ландвера де 1-ѣл ван есте хотърїтѣ жп време де ръсвоїѣ а ажтора армата актївѣ саѣ жп царѣ саѣ афарѣ; жп време де паче фїе каре шеде ла каса са афарѣ де времеа консфїнцїтѣ есерчїдзрїлор.

Ландвера де 1-ѣл ван се алкътзеще де тоцї тїнерїї де ла 20-25 ані, каре нз слзжескѣ жп арматѣ, шї де тоатѣ поплациа де ла 25-32 ані.

Оаменїї дїн Ландвера де 1-ѣл ван се адъпъ де доѣ орї пе ан пентрѣ есерчїдзрї: прїтъвара шї тоампа; челе д'лптыї цїи 8 зїле, челе д'ал доїле треї съптътънї.

Ландвера де ал доїле ван се алкътзеще де тоцї оаменїї ешїдї дїн Армата актївѣ саѣ дїн Ландвера де 1-їл ван, копрїнзнд тоатѣ поплациа де ла 32-39 ані. Еа есте менїтѣ жп време де ресвоїѣ а окзпа четъцїле, саѣ дъпъ жтпрежъррї а жптърї Армата. Фїнд кѣ оаменїї каре о алкътзескѣ аѣ слзжїт жп Арматѣ саѣ жп Ландвера де 1-їл ван, еа нз се есерчеазтѣ де кѣт жп чете мїчї пе ла каселе сале шї преа пар се адъпъ.

Landstърмъл ексістъ пѣмаї кѣ пѣмеле, шї е кемат пѣмаї ла о жптѣмпларе де о пѣвѣлїре естраордїнаръ. Ел се алкѣтзеще де тоѣ оа-менїї карїї пѣ сжнт копрїншї жп Арматъ шї Ландвере пѣнъ жп вѣрстъ де 50 анї, шї де тїнерї де 17 анї, жп старе съ поарте арме. Жп време де паче Ландстърмъл поате а се жптревзїнда жп оаре каре жппрежъррї, пеп-тръ пастрареа лїнїщеї д'жпъжптръ; ел се Фор-теазъ атѣнче жп компанїї оръшѣнещї жп ораше, шї компанїї църѣнещї жп царъ.

Џнїтатеа де пѣтере а Ландверей есте ва-талїонъл. Околърїле (Kreise) сѣнт асфел жппърдїте ка съ деїе жп баталїон шї жп ска-дрон, шї сѣвт-околърїле о компанїе. Жп време де паче статъл пѣтзеще леафъ жп рецїментеле де Ландверъ, пѣмаї ла статъл Маїорал фїе кърдї баталїон де 1-їзл ван; шї ла фїе каре компанїе де 1-їзл ван, жп фелд-вевел, жп magazїер шї дої сѣвт-офїцерї. Жп фїе каре скадрон де 1-їзл ван жп офїцер, жп вахтмаїстръ шї треї сѣв офїцерї. Чеї д'ал доїле ван пѣ прїїтеск нїчї о леафъ. Офїцерїї Ланд-верълхї де 1-їзл ван жп тїмъл де есерчїдърї прїїтеск леафъ.

Оаменїї дїн Ландвере пѣ пѣстреазъ жпїфор-та ла еї. Хайїле, армеле, шї челелалте, се

депзи ла локъл де кѣпитеніе а фіе кѣрѣи окол,
тот баталіонѣл авѣнд о magazie деосѣвѣтъ ¹⁾.

Ѓндрѣзнеск а сѣзне аїче ідеа фундамента-
лъ а знеї органисѣрї остѣшенїї, каре с'ар кѣ-
венї маї бїне позѣ, каре авем пѣмаї о цїнтѣ
дефензївѣ. О сѣпзїѣ медїтаціїлор оаменїлор кѣ-
поскѣторї спре а о десволта шї а о десѣвѣрші.

Еа ар фї:

А деклѣра кѣ тот Ромѣнѣл фѣрѣ есенціе се
наше кѣ datoria d'a фї солдат ал патріеї, де
ла 20-60 ані. Ачеастѣ глоатѣ а попѣлаціеї
с'ар жтпѣрці жп треї категорїї.

Чеа д'ѣнтѣїѣ с'ар алкѣтѣї де оаменї де ла
20-30 ані. Жп тїмпѣл де паче ар фаче жп
ораше слѣжба де гардѣ націоналъ, а декѣ ар
жтпѣрці кѣ ошїреа стрѣжіле деосеѣтелор по-
стѣрї. Чеї де не маршїні ар жтпѣрці асемеѣа
кѣ ошїреа стрѣжїреа хотарелор. Ла треѣзїнѣ
естраордїнарѣ еа ар пѣте фї пѣртатѣ жп тот
жптїнсѣл цереї ла тоате пѣнтѣрїле аменїнѣате.

А доа категорїе с'ар алкѣтѣї де оаменї де
ла 30-45 ані. Ачестїї вор фї жптокма ка
Ландвера де ал доїле ван жп Прѣсія: се вор
адѣна маї пар шї пѣ вор пѣте а фї пѣртадї ла
треѣзїнѣ де кѣт жп околѣл жѣдеѣлѣї лор.

¹⁾ Vezi pentru mai multe detalii scrierea generală
răului Carman: Essai sur l'organisation Militaire de la
Prusse. Paris. 1831.

А треѳа категоріе ар копрінде пе чеї вѣтрѣнї де ла 45-60 анї. Еї пѣ вор пѣте а се тїш-ка дїн сатѣл лор жп лїпса челорлацї шї вор жпгрїжі: пентрѣ полїціа сатѣлї шї жт-плїніреа порончїлор стѣпѣіреї. Ачесте глоате с'ар жтпѣрцї жп леціоане шї кохорте.

Жп тоцї анї с'ар фаче жп фіе каре жѣдец есерчїцїї: прїпѣвара о сѣпѣтѣнѣ шї тоатпа доѣ. Ощїреа ва да жп окозл че окѣпѣ, офї-церї шї сѣв-офїцерї жпвѣцѣторї; ачестїї ж-пїндѣсе кѣ сѣв-офїцерїї шї солдацїї ешїцї дїн слѣжѣв дїн каре се афлѣ жп тоате сателе, ар фаче жпвѣцѣтѣра сѣ фіе кѣ жплеспїре шї гравнїкѣ. Жп тїмпѣл ачелор адѣпѣрї фіе каре ва прїтї жндестѣлареа шї леафа градѣлї сѣѣ дѣпѣ тарїфѣл ошїреї. Спре а се аконоперї ачеле келѣзелї, сїѣтарѣл ар словози (ар копѣдіа) жп тоцї анї кѣ вое пе ла каселе лор жп пѣтѣр хотѣрїт де сѣв-офїцерї шї солдацї, пе кѣте патрѣ саѣ шесе лѣнї.

—Днїформа п'ар фі неапѣратѣ.

Фолосѣрїле че ам доѣвнї адоптѣнд о а-семїне органїсаре ар фі непрецѣте: 1. Вїа-ца, авереа шї лїнїщеа четѣценїлор шї а статѣ-лї ар фі окротїте де вѣнтѣрїле жпелтїторїлор де рѣѣ шї а пѣвѣлїрїлор де каре ам пѣте фі амерїндацї. 2. Нѣтѣрѣл ошїреї ар пѣтеа а се тїкшора тѣлт шї ам аѣеа атѣт о екопомїе

mare de banї, кѣт ши с'ар жптоарче агрікул-
турей атѣте враде чеї сѣнт рѣпите. 3. Нѣтѣ-
рѣл дорованцілор с'ар пѣтеа ѣнкѣ жтпѣдіна
опріндѣсе пѣтаї о атрее парте пентрѣ слѣжба
адміністративѣ. 4. Попорѣл дін тоате класеле
ар кѣдїга тѣлт моралічеште, кѣчї інтродѣкѣнд
плѣчереа артелор таї кѣ сеатѣ жтпре тінерїї
орашелор, ши овїчїнзїндѣї ла о віеадѣ тілітарѣ
ши активѣ вом гопї лѣксѣл ши десфрѣлѣрїле
каре деѣпереазѣ карактерѣрїле, жттоае кѣ-
ражѣрїле ши прегѣтескѣ ровїреа попоарелор. 5.
Агрїкултура поастрѣ ар кѣдїга ѣнкѣ кѣчї
есперїінца де тоате зілеле ши історїа не ара-
тѣ не паціле тілітаре а фі ши челе таї тѣп-
чїтоаре. Жлсфѣршіт сѣ пѣ зїтѣт шївѣзѣл по-
літік: кѣ о паціе рѣсвоїнікѣ ши зпїтѣ, орїкѣт
де тікѣ ва фі, п'а фост пічї одатѣ вірзїтѣ ши
пічї кѣ ва фі; ши таї кѣ сеатѣ сѣлѣт амїп-
те ачеа таксітѣ а політїчей рѣсвоѣлї, кѣ
ѣп стат кіар д'а доа тѣлѣ, поате ажзпѣ
арбітрѣ кѣтпѣлїей політїче, кѣнд ва щї а арѣнка
ла време о греотате жтпр'ачеа кѣтпѣлѣ.

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page. A small, dark mark resembling the letter 'N' is visible in the lower-middle section of the text.

